

2017

ÅRSRAPPORT

Innhald

Forord	3
GENERELL INFORMASJON	4
1. Banken og verksemda	4
2. Viktige hendingar i 2017.....	6
3. Finansiell kalender 2018.....	6
4. Nøkkeltal for konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres	7
ÅRSRAPPORT	8
5. Årsmelding 2017	8
6. Resultatrekneskap	24
7. Balanse per 31. desember 2017	26
8. Endring i eigenkapital.....	28
9. Kontantstraumoppstilling	29
10. Notar til konsernrekneskapen 2017	30
11. Erklæring frå styret og dagleg leiar	49
Revisjonsberetning 2017	50
ANNA INFORMASJON	53
12. Hovudorganisasjon	53
13. Presentasjon av styret.....	54
14. Forstandarskap, styre og revisjon	55

Saman for ei grøn framtid.

Miljø og bærekraft er to viktige omgrep som kjem til å setje preg på næringslivet i åra framover. Myndigheitene er oppteke av å stimulere til miljøriktige val, men deira fremste rolle er å vere lovgjevande myndigheit. Me kjem til å oppleve stadig nye og strengare krav til miljø, bærekraft og rapportering frå det offentlege, både nasjonalt og internasjonalt. Eit døme er forbodet mot sal av nye bensin- og dieselbilar frå 2025. Me i SpareBank 1 Hallingdal Valdres er opptekne å gje god informasjon og rettleiing for å stimulere våre kundar til gode miljøval. Innføring av ulike finansieringsordningar som miljølån, sollån og varmepumpelån treff mange av våre kundar. Det synes me er svært hyggeleg. Me kjem til å jobbe vidare med å lansere nye tenester og produkt under vårt miljøstempel – saman for ei grøn framtid. SpareBank 1 Hallingdal Valdres ønskjer å vere ein pådrivar innanfor våre bransjar med å hjelpe våre kundar til å tenkje miljø.

Den personlege kontakten i kombinasjon med teknologi er vårt varemerke. Alle skal føle seg velkomen innom eit av våre mange kontor eller kunne ringe, sende e-post eller bruke chatteknappen for å komme i kontakt med vårt kundesenter når ein treng hjelp. Den teknologiske utviklinga pregar våre bransjar og våre tenester blir både meir digitalisert og automatisert, men tenestene skal vere lett tilgjengelege og kundane skal oppleve ei rask og effektiv levering. Me har klart å bygge soliditet gjennom gode resultat samtidig med god vekst. Me har samla våre verksemder – bank, forsikring, eigedomsmekling og rekneskapstenester i felles lokalkontor – brei og svært god kompetanse som er tilgjengeleg for våre kundar.

Eg ønskjer å takke alle tilsette og tillitsvalde for at me i 2017 på nytt har klart å levere tidenes resultat – både i morbank og konsern. Me skal vidareføre SpareBank 1 Hallingdal Valdres med konkurransedyktige verksemder og godt resultat også i 2018. Verksemder som blir drive etter ein visjon om å vere anbefalt av sine kundar.

Knut Oscar Fleten

GENERELL INFORMASJON

1. Banken og verksemda

Historikk

Banken har ei lang og tradisjonsrik historie som går attende til 1868. I Hallingdal har banken sitt utspring frå Aal Sparebank som vart starta i 1870 og Hemsedal Sparebank som opna i 1907. Desse bankane fusjonerte i 1999 og fekk namnet SpareBank 1 Hallingdal. I Valdres starta drifta med Øystre Slidre Sparebank i 1868. Øystre Slidre Sparebank vart innfusjonert i SpareBank 1 Hallingdal i 2012 og nytt namn på banken vart SpareBank 1 Hallingdal Valdres.

Visjon, verdiar og mål

Konsernet sin visjon er å vere "anbefalt av kunden" i konsernet sitt marknadsområde som er Hallingdal og Valdres. Drifta skal vere tufta på verdiane "engasjert" og "dyktig".

SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal oppnå auka inntening gjennom samarbeid om kundeleveransar på tvers av konsernet sine forretningsområde. Målgruppa er alle kundar med tilknytning til Hallingdal og Valdres. Sparebank er kjerneverksemda, men verdikjeda skal styrkast gjennom formidling av forsikring, eigeidomsmeikling, rekneskap og økonomisk rådgjeving.

I Hallingdal Valdres skal konsernet vere den mest attraktive arbeidsplassen med dei beste og mest nøyde medarbeidarane. Dei skal ha høg endringskapasitet og vilje og evne til kontinuerleg læring.

Konsernet tek ei aktiv rolle for å skapa ei grøn framtid og skal vere ei verksemd som innanfor egne bransjar er i førarsetet med sitt miljøengasjement i eigen drift og i utvikling av tenester som stimulerer kundane til gode miljøtiltak.

Konsernet har ei målsetting om å ha god kapitaldekning og levere gode resultat som gir eit godt utbytte til eigarane.

Forretningsområde

SpareBank 1 Hallingdal Valdres er i dag eit konsern med verksemd innanfor fleire område. Sparebankverksemda med bankdrift som omfattar finansiering, betalingsformidling, plassering og formidling av forsikringsprodukt er kjernen i konsernet og konsernstrukturen tek utgangspunkt i gjeldande lovverk for sparebankar.

Konsernet driv i tillegg verksemd innanfor områda rekneskapsføring, eigeidomsmeikling, investeringsverksemd og lokalt samfunnsengasjement. I tillegg kjem meir interne område som fellesfunksjonar og eigeidomsutvikling av egne lokale.

Desse verksemdene blir drive gjennom egne dotterselskap som er SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS innanfor rekneskapsføring. Eigeidomsmeikling blir drive av selskapet EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS. Drift av eigeidomar skjer gjennom dotterselskapa SpareBank 1 Hallingdal Eigeidomsutvikling AS og SpareBank 1 ValHall Eigeidom AS og investeringar gjennom SpareBank 1 Hallingdal Invest AS.

Marknadsområde

Konsernet sitt marknadsområde er Hallingdal og Valdres. I Hallingdal ligg tyngdepunktet i kommunane Ål, Gol og Hemsedal, medan i Valdres er tyngdepunktet kommunane

Øystre Slidre og Nord-Aurdal. Dei ulike selskapa har alle ambisjonar om vere marknadsleiarar innanfor sine respektive område. EiendomsMegler 1 Fjellmegleren har også ambisjonar om å vere den leiande meklaren i Norge på fritidseigeidomar i fjellet.

Verksemda

Verksemda er bygd opp omkring dei lokale bankkontora samt eit kundesenter med utvida opningstider. Rådgjevinga skal vere bygd på god lokalkunnskap og høg fagleg kompetanse som gjer verksemda fleksibel og effektiv.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres har ikkje hovudkontor. Bankverksemda blir drive frå sju likeverdige fullservicekontor lokalisert i tettstadene Geilo, Ål, Gol, Hemsedal, Fagernes, Heggnes og Beitostølen.

Dotterselskapet SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS er lokalisert i Flå, Nesbyen, Gol, Hemsedal, Ål, Fagernes, Heggnes og Beitostølen. EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS er lokalisert på Geilo, Ål, Gol, Hemsedal, Fagernes, Heggnes og Beitostølen.

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansen vart etablert i 1996 og er eit bank- og produksamarbeid der SpareBank 1-bankane i Noreg samarbeider gjennom dei felleseigde selskapa SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

SpareBank 1-alliansen er Noregs nest største finansgruppering. Alliansen består av sjølvstendige bankar som er fullverdige leverandørar av finansielle produkt og tenester til privatpersonar, bedrifter og organisasjonar.

Kundane skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er best på nærleik, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen ca. 7000 medarbeidarar, der ca. 1200 er tilknytt SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet med dotterselskap.

SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjer Alliansesamarbeidet. Føremålet med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkt og tenester med fokus på gode kundeopplevingar. Dette styrkar SpareBank 1-bankene si konkurransekraft og lønnsemd, slik at dei kan halde fram med å vere sterke og sjølvstendige. Alliansesamarbeidet sin visjon er: Attraktiv for kundane og bankane.

SpareBank 1 Gruppen AS er 100 % eigd av SpareBank 1-bankar og Landsorganisasjonen LO med følgjande eigarbrøkar:

SpareBank 1 SR-Bank (19,5 %), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %), SpareBank 1 SMN (19,5 %), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %), Sparebank 1 Østlandet (12,4 %) og Landsorganisasjonen og fagforbund tilknytt LO (9,6 %).

SpareBank 1 Gruppen AS eig 100 % av aksjane i følgjande dotterselskap:

- SpareBank 1 Forsikring AS
- SpareBank 1 Skadeforsikring AS
- ODIN Forvaltning AS
- SpareBank 1 Medlemskort AS
- Conecto AS
- SpareBank 1 Factoring AS
- SpareBank 1 Portefølje AS
- SpareBank 1 Spleis AS

Desse **14** sjølvstendige bankane er saman om SpareBank 1-alliansen

- SpareBank 1 BV
- SpareBank 1 Gudbrandsdal
- SpareBank 1 Hallingdal Valdres
- SpareBank 1 Lom og Skjåk
- SpareBank 1 Modum
- SpareBank 1 Nord-Norge
- SpareBank 1 Nordvest
- SpareBank 1 Ringerike Hadeland
- SpareBank 1 SMN
- SpareBank 1 SR-Bank ASA
- SpareBank 1 Søre Sunnmøre
- SpareBank 1 Telemark
- SpareBank 1 Østfold Akershus
- SpareBank 1 Østlandet

Av dei sjølvstendige sparebankane i SpareBank 1-alliansen er det både:

✓ Børsnoterte bankar

✓ Eigenkapitalbevisbankar

✓ Aksjesparebank

Desse selskapa utviklar og leverer produkt til alliansebankane, som tilbyr desse til sine kundar i lokalmarknaden. Alliansebankane er distributørar av produkt og tenester frå selskapa i SpareBank 1 Gruppen.

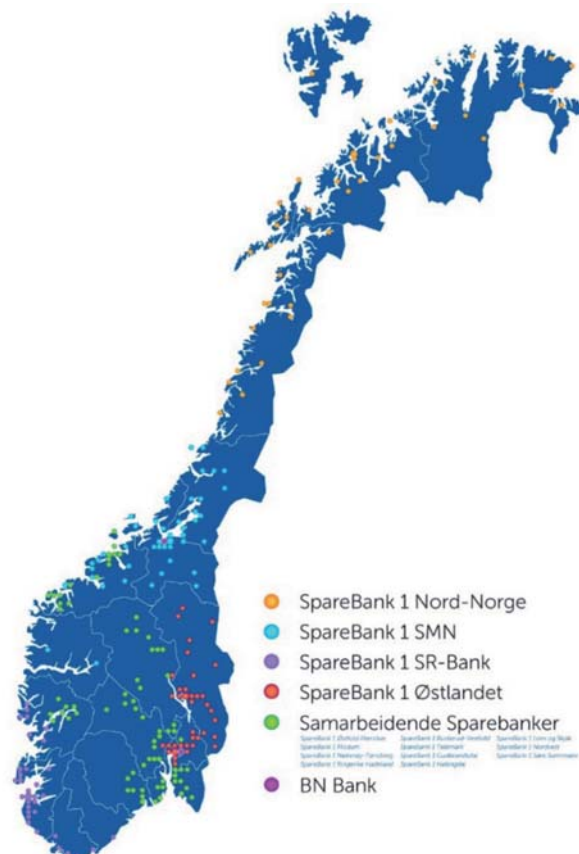
SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er eigd av SpareBank 1 SR-Bank (18 %), SpareBank 1 Nord-Norge (18 %), SpareBank 1 SMN (18 %), Samarbeidende Sparebanker AS (18 %), SpareBank 1 Østlandet (19 %) og SpareBank 1 Gruppen (10 %).

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA eig 100 % av aksjane i følgjande dotterselskap:

- EiendomsMegler 1 Norge AS
- SpareBank 1 Kundesenter AS
- SpareBank 1 Verdipapirservice AS
- SpareBank 1 ID AS
- SpareBank 1 Asept AS

SpareBank 1 Banksamarbeidet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstenester til alliansebankane som kundar, og bidreg til at felles utvikling og felles aktivitetar gir eigarbankane stordrifts- og kompetansefordelar. Selskapet eig og forvaltar også alliansen sine immaterielle rettar under felles merkevarenamn - SpareBank 1.

SpareBank 1 Banksamarbeidet utviklar og leverer felles IT/mobilløysingar, merkevare- og marknadsføringskonsept, forretningskonsept, kompetanse, analyser, prosessar, beste-praksis-løysingar og innkjøp.

2. Viktige hendingar i 2017

Her er eit utval av hendingar i konsernet gjennom året. Lista er ikkje fullstendig, men gir eit innblikk i større og mindre hendingar.

Februar:

- Banken signerer 1. februar ei samarbeidsavtale med selskapet Otovo AS som er marknadsleiande i Norge på levering av solceller til private heimar.
- Går ut pressemelding med kunngjering om at Vipps blir eit eige selskap og at over 100 norske bankar går inn i samarbeidet.

Mars:

- Banken lanserer Sollån. Produktet blir brukt til finansiering av installasjonane som Otovo AS leverer til private bustader.

April:

- Konsernet er godt profilert som ein av hovudsponsorane for Skarverennet. Rennet blir nok ein gong gjennomført med mange deltakarar under fine rammer.

Mai:

- Banken passerer 10 mrd. kroner i utlån. Av dette er vel 2 mrd. overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS.

Juni:

- To e-Golfar er ferdig profilerte og klare til å brukast av banken sine tilsette mellom kontor og til og frå møter.

Juli:

- Nye nettsider blir lansert for SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS.

August:

- El-syklar i SpareBank 1-design blir plassert ut på alle våre kontor til bruk for tilsette.

September:

- Lansering av aksjesparekonto.

Oktober:

- Banken si avdeling på Gol har eit innbrot natt til 5. oktober. Resulterer i ei politijakt som endar med at to mistenkte blir arrestert. Begge blir seinare domfelt og heile utbyttet har kome til rette.
- Banken sitt telefonnummer blir endra frå 03202 til 915 03202 då det ikkje lenger er lov å marknadsføre 5-sifra nummer.
- SpareBank 1 blir utropt til bransjevinnar innan forsikring av Norsk kundebarometer. Den viser at SpareBank 1 har dei mest tilfredse og lojale forsikringskundane.

November:

- IPS – individuell pensjonssparing blir lansert.
- Banken signerer samarbeidsavtale med ABK om Varmepumpelån. ABK er den største importøren i Norge og kompetansesenter for varmepumper, varmeopptak og aircondition.
- God profilering av konsernet under Beitosprinten, som også denne gongen er opningsrenn for langrennseliten.

Desember

- Fjellmegleren sel 632 eigedomar i 2017. Dette er berre 6 eigedomar mindre enn toppåret 2016.
- Årets julegåve frå banken på kr 100.000,- går til rusarbeid og blir delt likt mellom Stabburshella på Fagernes og Rusomsorgen på Nesbyen.

3. Finansiell kalender 2018

13. februar

Styremøte offisiell rekneskap for 2017.

8. mars

Forstandarskapsmøte og fastsetting av årsoppgjer og utbytte.

9. mai.

Resultat 1. kvartal

13. august

Resultat 2. kvartal

13. november

Resultat 3. kvartal

4. Nøkkeltal for konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres

Konsern	2017	2016	2015	2014	2013
Resultatrekneskap (tusen kroner)					
Netto renteinntekter	173.685	154.416	154.211	151.597	137.963
Netto provisjons- og andre inntekter	201.837	188.993	167.299	191.142	159.748
Driftskostnader	213.330	218.785	201.381	211.828	194.176
Resultat før tap	162.192	124.624	120.129	130.911	103.535
Tap på utlån og garantiar	8.983	9.148	6.332	14.375	10.976
Årsoverskot	122.755	94.505	88.966	104.068	72.160
Balanse (tusen kroner)					
Brutto utlån	8.326.962	7.582.727	6.979.894	6.653.033	6.451.412
Overførte lån til kredittføretak	2.270.201	2.092.551	1.887.200	1.763.483	1.556.674
Brutto utlån inkl. overføring til kredittføretak	10.597.163	9.675.278	8.867.094	8.416.516	8.008.086
Individuelle nedskrivningar og nedskrivning på grupper av utlån	48.038	46.457	44.616	48.889	43.552
Individuelle nedskrivningar på lån med misleghald (jf. note 3b)	10.138	10.157	14.616	18.889	15.052
Individuelle nedskrivningar på lån som er tapsutsette (jf. note 3b)	1.166	141	377	–	2.027
Innskot frå kundar	7.281.099	6.580.720	5.978.157	5.638.366	4.741.537
Forvaltningskapital	10.160.841	9.169.285	8.689.978	8.546.357	7.546.086
Nøkkeltal (%)					
Rentenetto	1,80	1,73	1,79	1,88	1,93
Driftskostnader	2,21	2,45	2,34	2,63	2,71
Kostnadsprosent	56,8	63,7	62,6	61,8	65,2
Tapsprosent utlån	0,11	0,12	0,09	0,22	0,17
Misleghald (brutto)	0,33	0,90	1,10	1,32	1,63
Misleghald (netto)	0,24	0,77	0,90	1,04	1,43
Innskotsdekning	87,4	86,8	85,6	84,7	73,5
Totalrentabilitet	1,27	1,06	1,03	1,29	1,01
Eigenkapitalavkastning etter skatt	9,61	7,91	7,84	9,75	7,22
Kapitaldekningsprosent	19,69	18,49	17,56	16,67	16,67
Kjernekapitalprosent	18,95	18,49	17,56	16,67	16,67
Rein kjernekapital	18,95	18,49	17,56	16,67	16,67
Uvekta kjernekapitalandel i prosent	10,15	10,08	10,23		
LCR i prosent, norske kroner	173,00	111,00	89,00		
LCR i prosent, totalt	173,00	112,00	89,00		
Vekst i innskot	10,6	10,1	6,0	18,9	5,2
Vekst i brutto utlån	9,8	8,6	4,9	3,1	10,5

Definisjonar

Rentenetto

- Netto renteinntekter i % av gjennomsnittleg forvaltningskapital

Driftskostnader

- Personalkostnader, IT-kostnader, ordinære avskrivningar og andre driftskostnader i % av gjennomsnittleg forvaltningskapital

Kostnadsprosent

- Driftskostnader i % av netto inntekter

Tapsprosent utlån

- Årets tapsavsetningar på utlån og garantiar i % av brutto utlån

Misleghaldsprosent

- Netto mislighalde engasjement (over 90 dagar) i prosent av brutto engasjement

Totalrentabilitet

- Resultat etter tap og skatt i % av gjennomsnittleg forvaltningskapital

Eigenkapitalavkastning etter skatt

- Resultat av ordinær drift etter skatt i % av gjennomsnittleg eigenkapital

Kapitaldekning

- Netto ansvarleg kapital i % av berekningsgrunnlaget (sjå note 15)

Kjernekapitaldekning

- Kjernekapital i % av berekningsgrunnlaget (sjå note 15)

Rein kjernekapitaldekning

- Rein kjernekapital i % av berekningsgrunnlaget (sjå note 15)

Uvekta kjernekapitalandel (leverage ratio)

- Rein kjernekapital eller kjernekapital i forhold til verdien av alle eigedelar og ikkje balanseførte forpliktingar utan at eigedelane er risikovekta.
- Uvekta kjernekapitalandel blir rapportert per utgangen av kvartalet.

LCR (Liquidity Coverage Ratio)

- Banken sine likvide eigedelar målt i forhold til netto likviditetsutgang 30 dagar fram i tid i ein gitt stressituasjon.
- Frå 31.12.2017 er LCR-kravet minst 100 %.

ÅRSRAPPORT

5. Årsmelding 2017

SpareBank 1 Hallingdal Valdres var i 2017 den 32. største av totalt 121 banker i Norge. Banken har ikkje noko hovudkontor, men har fullservicekontor på Geilo, Ål, Gol, Hemsedal i Hallingdal og Beitostølen, Heggenes og Fagernes i Valdres.

Banken utstedte i 2012 eigenkapitalbevis der Sparebankstiftelsen Hallingdal og Sparebankstiftelsen Øystre Slidre er eigarar av desse etter fusjonen mellom SpareBank 1 Hallingdal og Øystre Slidre Sparebank same året.

Banken fører rekneskapen etter norske rekneskapsreglar, NGAAP (Norwegian Generally Accepted Accounting Principles). Dette er reglar som er nedfelt i rekneskapslova frå 1988 og God regnskapsskikk i Norge.

Verksemdsområde og marknad

I konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres inngår morbanken og dotterselskapa innanfor eigedomsmekling, rekneskapsføring, bygningsdrift og investeringar. I tillegg er banken deltakar i to felleskontrollerte verksemdar, Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS. Meir detaljar om deltakinga i note 2.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres sin primære geografiske marknad er avgrensa til dalføra Hallingdal og Valdres, men innslaget av bankkundar busett i Oslo/Akershus er også betydeleg. Konsernet er totalleverandør av produkt og tenester innanfor følgjande forretningsområde:

- Betalingsformidling
- Finansiering
- Forsikring
- Sparing og plassering
- Eigedomsmekling
- Rekneskapsføring

Konsernet har som målsetting å vere ein betydeleg aktør innanfor alle forretningsområda i marknadsområdet og har lokalt ein leiande posisjon innan dei fleste områda.

Utvikling i norsk økonomi 2017

Fastlandsøkonomien i Norge tok seg opp i 2017 etter eit 2016 med den svakaste veksten sidan finanskrisa. Veksten vart om lag fordobla til i underkant av 2 prosent. Dette ligg tett opp til den årlege veksttakten som Norges Bank forventar dei komande åra.

Bustadinvesteringane har vore ein av dei sentrale bidragsytarane til auka vekst her i landet. Som følgje av sterk prisutvikling i bustadmarknaden over fleire år, særleg i 2016, vart bygging

av svært mange bustader sett i gang i 2017. I januar kom det eit omslag i bustadmarknaden. Prisendringa var særleg markant i Oslo, der prisane også hadde stige kraftig mot slutten av 2016. Sjølv med dette omslaget enda årsveksten i bustadprisane på landsbasis på 5,7 prosent. Nedgangen frå byrjinga av året fall saman med myndighetene si avgjerd om ei vidareføring og innstramming av bustadlånforskrifta. Det er grunn til å tru at omslaget i marknaden vil kunne påverke bustadbygginga i åra framover.

Ein faktor som har tynga veksten i norsk økonomi dei seinare åra, er fallet i oljeprisen. Det har ført til eit påfølgjande fall i oljerelaterte investeringar. Gjennom 2017 tok oljeprisen seg opp med om lag 10 USD per fat. Samstundes har nedgangen i aktivitet medført ei rekkje tiltak som har redusert kostnadsnivået i sektoren. Oljeinvesteringane har truleg nådd eit bottnivå og vil auke i tida framover. Med forventningar om eit høgare investeringsnivå også i andre bedrifter, er det venta at realinvesteringar vil gje ein positiv impuls til økonomien framover.

Positive utsikter, betring i reallønsvekst og eit framleis lågt rentenivå ga grunnlag for ein god forbruksvekst i hushalda i 2017, spesielt gjeld dette forbruk av tenester. Hushalda har auka si gjeldsbelastning ytterlegare. Mesteparten av gjelda er bustadlån med flytande rente og vil vere utsett for endringar i rentenivået. Arbeidsmarknaden betra seg gjennom året målt ved både arbeidskraftsundersøkinga (AKU) og registrert arbeidsløysa hjå NAV. I november var arbeidsløysa på 4,1 %.

Prisveksten, målt ved konsumprisindeksen (KPI), vart mykje redusert i 2017, etter å ha nådd ein topp på 4,4 prosent sommaren 2016. Den relativt høge prisveksten i 2016 var i stor grad ein konsekvens av at den norske krona fall i verdi,

med påfølgjande prisvekst på importerte varer. I 2017 avtok denne effekten og prisveksten vart redusert til i overkant av 1 prosent, noko som er eit nivå godt under styringsmålet for pengepolitikken på 2,5 prosent.

Betringa av situasjonen i norsk økonomi gjennom fjoråret var ikkje av ein slik grad at Norges Bank ønska å heve styringsrenta frå 0,5 prosent. Sentralbanken la vekt på at ein bør gå forsiktig fram i rentesettinga, men at ei første renteheving ikkje er langt unna i tid dersom norsk og internasjonal økonomi utviklar seg som forventa.

Finanspolitikken var også ekspansiv i 2017. Det strukturelle, oljekorrigerede underskotet, som måler den underliggjande pengebruken av oljeinntektene, auka til 220 mrd. kroner. Dette ga ein vekstimpuls til økonomien på 0,4 prosent. I høve til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (oljefondet) utgjorde underskotet 2,9 prosent i 2017, ein tidel lågare enn handlingsregelen. Regelen vart i 2017 redusert frå 4 til 3 prosent for å reflektere ei lågare forventa realavkastning frå oljefondet (Statens Pensjonsfond Utland). Isolert sett talar dette for ei lågare innfasing av midlar frå oljefondet i norsk økonomi.

Utvikling i marknadsområdet Hallingdal og Valdres
Konsernet lever i og med lokalmarknaden. Lokale endringar vil påverke konsernet sitt aktivitetsnivå. Hovudinstrykket er at aktivitetsnivået er høgt i begge dalføre der turistrelatert næring har nok å gjere. Dette smittar over på andre næringar og gir ei god sysselsetting. Arbeidsløysa i dei 12 kommunane i Hallingdal og Valdres har vore fallande dei siste åra og pr. november 2017 er den nede på mellom 0,6-1,9 % i kommunane.

Utvikling i folketalet er ein viktig indikator for utviklinga i vår region. Som distriktskommunar vil utflytting vere ein trussel mot folketsutviklinga. I fleire år har folketalet helde seg oppe bl.a. gjennom busetting av asylsøkjjarar. Denne utviklinga ser ut til å ha snudd i 2017. I Valdres har folketalet vore fallande dei siste åra og sidan 2014 er reduksjonen på 1 %. Hallingdal har hatt vekst fram til 2017 då utviklinga snudde. Siste 3 år er veksten på 0,3 %. Samla for Hallingdal og Valdres er folketalet redusert med 115 personar eller -0,3 % sidan 2014.

Varehandelen er viktig for regionen. Samla for regionen er den aukande, men her spelar lokale tilhøve inn på tala. Kommunane Gol og Nord-Aurdal ligg på eit høgt nivå i omsetning pr. innbyggjar. Dei siste 3 åra er det Flå kommune som kan vise til den største prosentvise veksten med tett oppunder 50 % vekst siste 3 år.

Det er vanskeleg å finne gode tal som viser utviklinga i eit samla reiseliv for regionen. Aktiviteten er samansett og kan best illustrerast gjennom tal på utvalde område. Ser ein på overnattingsstatistikk for hotell og liknande viser den fylkesvise utviklinga i Buskerud og Oppland ein vekst siste tre år på mellom 22 og 33 % i talet på utleigde rom. Mesteparten av veksten ser ein frå 2016 til 2017.

Det er høg aktivitet i marknaden for fritidsbustader i Hallingdal og Valdres. Stadig nye område blir bygd ut og etterspørselen etter brukte bustader er også høg. Denne aktiviteten gir gode ringverknader for lokalt næringsliv på mange område.

Hovudpunkt resultat konsern – samanlikna mot fjoråret:

- Svært godt årsresultat som er prega av eingongshendingar:
 - o Ekstraordinært utbytte frå felleskontrollerte verksemdene Samarbeidende Sparebanker AS og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS gir ekstra inntekter på 23,9 mill. kroner.
 - o Realisert fondsandelar i året som gir bokført gevinst på 12 mill. kroner.
- Ny årsrekord for inntekter i meklarverksemda gir eit godt årsresultat i selskapet.
- Omstillinga i regnskapshuset ikkje i mål. Negativt årsresultat også i 2017.
- Låge tapskostnader og nedgang i misleghald til eit svært lågt nivå.
- Fokus på kapitaldekning i morbank i takt med auka kapitalkrav og kapitalbehov.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres si bankverksemd i 2017

Bankdrifta i 2017 avspeglar eit nokså normalt driftsår, men det normale er at det over tid skjer endringar i organisering, tilsette, produkt og system.

Forsikringsområdet

Innan forsikringsområdet har banken hatt ein god vekst både på privatmarknaden og bedriftsmarknaden i 2017. For privatmarknaden er total forsikringsportefølje ved utgangen av året på 80 mill. fordelt med 55 mill. på skadeforsikring og 25 mill. på personforsikring. For bedriftsmarknaden er skadeforsikringsporteføljen på 21,7 mill. og pensjonsporteføljen på 20,6 mill. Porteføljen på landbruk har også hatt ein fin vekst og er på 12,5 mill. ved årsskiftet.

Kundane er svært nøgd med å kunne samle bank og forsikring på ein stad.

Sjølvetente løysingar blir heile tida utvikla og kundane kan på eiga hand både berekne pris, kjøpe forsikring, melde skade og gjere endringar i mobil- og nettløysingane. I tillegg har kundane god oversikt over alle forsikringar. Kundesenteret vårt hjelper også både privat- og bedriftskundar med spørsmål om forsikring og pensjon.

Betalingsformidling og digitale tenester

Utviklinga av nye tenester i mobil og nettbank har hatt stort fokus i 2017 og stadig fleire nye tenester og produkt blir lansert i desse kanalane. Me ser at kundane våre blir meir sjølvbetente og set pris på å kunne opprette dei tenestene dei har behov for på dei digitale flatene dei ønskjer.

Kontaktlaus betaling har blitt meir og meir vanleg. Fleire butikkar skrur no på denne tenesta på sine betalingsterminalar og kundane kan då betale utan bruk av kode på beløp opp til 200 kroner. Betaling av småbeløp blir enklare og kundeopplevinga betre.

Mobilbetaling har tatt nye steg i 2017. Etter at SpareBank 1 gjekk inn på eigarsida saman med DnB og fleire andre bankar i februar har Vipps vidareutvikla sine produkt og fått ein endå

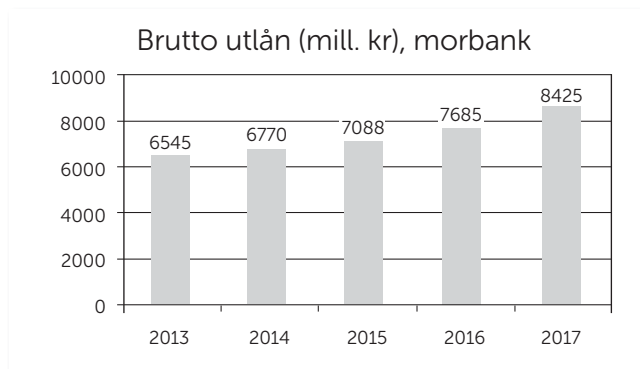
meir dominerande marknadsposisjon. Store bankar som Nordea og Danske Bank har også inngått samarbeid med Vipps i løpet av året og appen står no fram som den leiande mobile lommeboka i Noreg. Stadig fleire lag, foreiningar og bedrifter ser at Vipps er ei god betalingsløyning. Ved utgangen av året har 170 organisasjonar i Hallingdal og Valdres registrert seg hjå Vipps.

Også i bedriftsmarknaden er det fokus på digitalisering og sjølvbetening. No kan ein registrere seg som bedriftskunde på nett og etterkvart som tenestene blir meir utvikla vil ein også her bli meir sjølvbetent. Dette gjer sitt til at bedriftskundene våre vil oppleve ein enklare og meir brukarvenleg nettbank.

Finansieringsområdet

Aktiviteten på finansieringsområdet har vore høg i 2017, men innføring av ny føresegn for lån med pant i bustad («boliglånsforskriften») frå 1. januar 2017 bremsa opp den kraftige veksten frå året før. Sterkast effekt har tiltaket hatt på aktiviteten i Oslo-området og sjølv med dette tiltaket for å redusere etterspurnaden etter bustadlån har banken hatt ein utlånsvest over landsgjennomsnittet. Veksten for BM er også tilfredsstillande og banken viser konkurransekraft ved å knytte til seg fleire store og tunge engasjement.

Digitaliseringa aukar i omfang og tempo. I år har me tatt i bruk ny nettlånsløype med integrasjon med Altinn, samt fått på plass to prosessar på endring lån med robotteknologi. I tillegg er det lagt til rette for at kundane kan utføre fleire typar endringar på eige lån i nettbank. Me er ikkje i mål med ein heildigital låneprosess enno, men dette året er det tatt store steg i den retning.

Banken opplever stadig færre lån i misleghald. Tett oppfølging og generelt gode marknads- og rentevilkår er nok mykje av forklaringa på dette.

Banken har eit sterkt fokus på miljø. Finansiering av miljøtiltak er eit viktig område for å understøtte konsernet si miljøøysatsing og det har resultert i at fleire nye låneprodukt er lansert i 2017. Banken tilbyr no Miljølån, Sollån (lån til solcelleanlegg) og Varmepumpelån. Bankens miljøprofil blir lagt merke til og det er gledeleg å registrere at me blir sett på som ein attraktiv samarbeidspartnar på dette området.

Plasseringsområdet

Største endringa innanfor området i året er innføring av aksjesparekonto. Regjeringa opna opp for dette frå 1. september. Med aksjesparekonto kan privatkundar samle alle aksjar, aksjefond og eigenkapitalbevis i ein Aksjesparekonto. Her kan ein byte fond og aksjar utan å betale skatt. Ein kan ta ut innskote beløp utan skatterealisering. Fondsporteføljen vår er utvida med ca. 100 nye fond og 14 nye fondsleverandører noko som gir kundane større utval og valfridom i si sparing.

Regjeringa opna 1. desember opp for produktet individuell pensjonssparing (IPS). Her kan ein spare inntil kr 40.000,- i året og få skattefrådrag på 24 % (23 % i 2018) av summen på sparetidspunktet. Ved uttak i framtida må ein derimot betale skatt på sparebeløp og opptent avkastning.

I løpet av 2017 er ca. 91 % av alle spareavtaler kjøpt sjølvbetjent gjennom nettbank eller mobilbank. Dette viser at kundane brukar digitale kanalar også ved sparing. Talet på nye spareavtaler er på eit bra nivå. Dette er avtaler som over tid er viktig for kundane. Eingongsteikningar i fond har vore mykje høgare enn venta i året.

Med stabilt rentenivå gjennom året er det berre gjennomført to renteendringar på nokre av våre sparekonti.

Felles fakturasentral for SamSpar

Fakturasentralen har hatt sitt første heile driftsår og har i løpet av året handsama vel 37.000 faktura for 9 SpareBank 1-bankar. Nytt i året er at fakturasentralen også tek i mot faktura for Samarbeidende Sparebanker Fellestjenester AS. Eit mål for fakturasentralen har vore å auke andelen av EHF-faktura til bankane. I løpet av året har denne kome over 60 % og gir ei god effektivisering av fakturahandsaminga.

I 2018 reknar ein med å handsame ca. 40.000 faktura. 9 av 10 bankar i SamSpar nyttar seg av sentralen sine tenester som også omfattar vedlikehald av bankane sitt avtalearkiv.

Resultatutvikling

Resultatet for 2017 i morbank

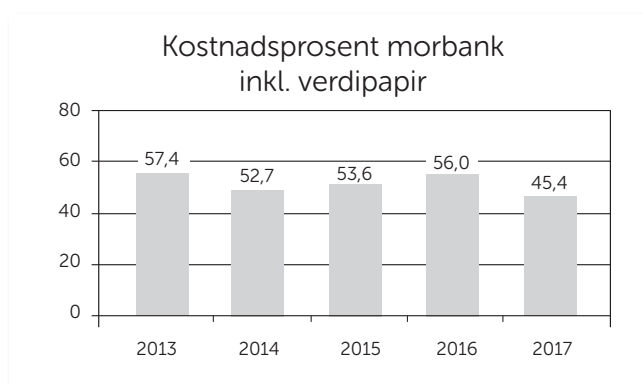
Resultatrekneskapskapen for morbanken i 2017 viser eit normalt driftsår som er prega av ein del eingongshendingar som påverkar resultatet i positiv retning. Dette er kommentert nedanfor.

Årsoverskotet etter skatt for rekneskapsåret 2017 i morbanken vart 134,4 mill. kroner som er ein auke på 36,3 mill. kroner i høve til 2016. Dette gir ei eigenkapitalavkastning etter skatt på 11,2 % mot 8,9 % i 2016. Resultatet er ein del betre enn venta.

Bankens netto renteinntekter vart 175,8 mill. kroner som er ein auke på 18,8 mill. kroner frå 2016. Målt i høve til gjennomsnittleg forvaltningskapital (GFK) aukar rentenettoen frå 1,76 i 2016 til 1,86 % i 2017. Inntekter frå overført låneportefølje til kredittføretak blir klassifisert som provisjonsinntekter og ikkje som renteinntekt. Innteninga frå denne porteføljen svarar til ei inntekt på 0,20 % av GFK. Slik sett blir samla inntekter knytt til utlån og innskot samt renteplasseringar 2,06 % av GFK mot 1,93 % i 2016.

Sum netto andre driftsinntekter utgjorde 139,8 mill. kroner eller 1,48 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. Dette

er ein auke på 36 mill. frå 2016 og det er i hovudsak to tilhøve som forklarar denne auken. Det eine er at banken i 2017 har fått utbetalt ekstraordinært utbytte frå selskapa Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar) og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS (Bankinvest). Overskotet frå SamSpar kjem frå eigarskapet i SpareBank 1 Gruppen AS. Overskotet frå Bankinvest kjem frå eigarskapet i BN Bank. Dette er felleskontrollerte selskap som i året har endra tidspunkt for utbetaling av utbytte. No blir utbytte til eigarbankane utbetalt same året som selskapet mottar utbytte. På denne måten har banken fått utbetalt utbytte for to driftsår i 2017. Dette utgjør ei ekstra inntekt på 23,9 mill. kroner og samla utbetalt utbytte frå desse selskapa er på 44,2 mill. kroner.

Figuren viser kostnadsprosenten dei siste 5 åra.

I morbanken sin rekneskap utgjør dotterselskapa ein netto kostnad på 3,6 mill. kroner i 2017. Kostnaden kjem frå eit negativt resultat i tre selskap samt goodwill-avskrivningar knytt til kjøp av dotterselskap. Banken sine dotterselskap blir innarbeidd i rekneskapen etter eigenkapitalmetoden. Etter denne metoden blir banken sin del av eigenkapitalen berekna og resultatet inntektsført i samsvar med denne andelen. Alle banken sine dotterselskap er 100 % eigd av banken. Meir omtale av dotterselskapa lenger bak i årsrapporten.

Netto provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester var i 2017 på 73,1 mill. kroner som er ein auke på 7,3 mill. kroner. Provisjonsinntektene frå betalingsformidling, finansiering, forsikring og plasseringsområdet viser ein god vekst i året på til saman 2,5 mill. kroner i hovudsak som følgje av volumvekst. Provisjonane frå SpareBank 1 Boligkreditt AS (boligkreditt) er 4,8 mill. kroner høgare enn året før og er ein kombinasjon av volumvekst og reduserte finansieringskostnader i selskapet.

Netto resultat frå finansielle eige delar i banken ga eit positivt resultat i 2017 på 14,3 mill. kroner mot 8,4 mill. kroner i 2016. Her kjem det andre tilhøvet inn som forklarar den store inntektsveksten i andre inntekter i 2017. Forvaltar har gjort endringar i aksjefondsporteføljen i året som har ført til realisering av verdiauken i eit fond sidan investeringstidspunktet. Dette utgjør òg ein verdipapirgevinst på 12 mill. kroner. Avkastninga på heile verdipapirporteføljen (obligasjonar og verdipapirfond) som ligg hjå ekstern forvaltar vart i 2017 på 4,5 %.

Samla driftskostnader er redusert frå 146,1 mill. kroner i 2016 til 143,2 mill. kroner i 2017. I høve til året før gjekk lønskostnadane ned med 2,0 mill. kroner. Kostnader knytt til sluttpakker påverka lønskostnadane i 2016. I 2017 er det gjort mindre slike avsetningar. Som varsla i fjor er lønskostnaden gått ned som følgje av færre tilsette i organisasjonen.

Administrasjonskostnadane aukar med 1,2 mill. og er om lag som venta. Dette området inneheld mange ulike kostnader som går direkte inn i tenesteproduksjonen. Samarbeidende Sparebanker har bygd opp ein administrasjon i Oslo som skal utføre oppgåver for alle deltakarbankane. Ein ser at felleskostnader og spesielt kostnader til IT-prosjekt aukar vesentleg. Dette er nok ein trend ein vil sjå i sterkare grad framover.

Andre driftskostnader går ned med 2,2 mill. frå 2016 til 2017. Leige av lokale hjå dotterselskap eller eksterne utgjør ein stor del av posten. Leigekostnadane er litt under nivået i 2016. Kostnadsnivået er om lag uendra frå året før, men i 2016 vart det brukt ein del midlar på tilpassing av lokale som drog kostnadane noko opp.

Med vekst i inntektene og reduksjon i kostnadane går banken sin kostnadsprosent ned frå 56,0 % i 2016 til 45,4 % i 2017. Målet i strategisk plan var å koma under 50 % i 2017.

Låne- og garantiporteføljen er gjennomgått og vurdert i samsvar med retningsliner frå Finanstilsynet. Banken sin administrasjon går kvar måned gjennom privat- og bedriftsmarknaden med konkret vurdering av tapsutsette engasjement. Tapsføring og eventuell nedskrivning blir vurdert og vedteke av styret i samband med kvartalsrekneskapen fire gonger i året. Meir informasjon om desse vurderingane er omtala i nota om generelle rekneskapsprinsipp.

Banken hadde i 2017 eit netto tap på utlån og garantiar på 9,0 mill. kroner. Dette er på same nivå som året før. Konstaterte tap på lån og garantiar utgjør 7,5 mill. kroner, medan nedskrivningar på lån og garantiar er auka med 2,9 mill. Det er også inntektsført 1,5 mill. i inngått på tidlegare nedskrivne lån og garantiar. Meir om banken sin tapskostnad i note 3.

Banken sin skattekostnad for 2017 er rekna til 28,0 mill. kroner. Morbanken har i rekneskapsåret 2017 gitt konsernbidrag som utnyttar framførbart underskot i dotterselskap. Meir omtale av dette på side 13.

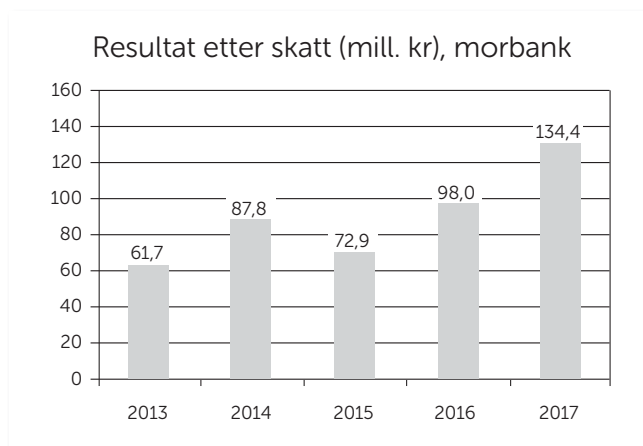
Årsresultatet i morbanken på 134,4 mill. kroner etter skatt er det beste årsresultatet i banken si historie og godt over styret sine forventningar til året.

Resultatet for 2017 i konsernet

Det er morbanken som utgjør dei største resultatpostane i konsernrekneskapen. Dotterselskapa blir konsolidert inn i konsernrekneskapen med både inntekter og kostnader. Transaksjonar mellom selskapa blir eliminert.

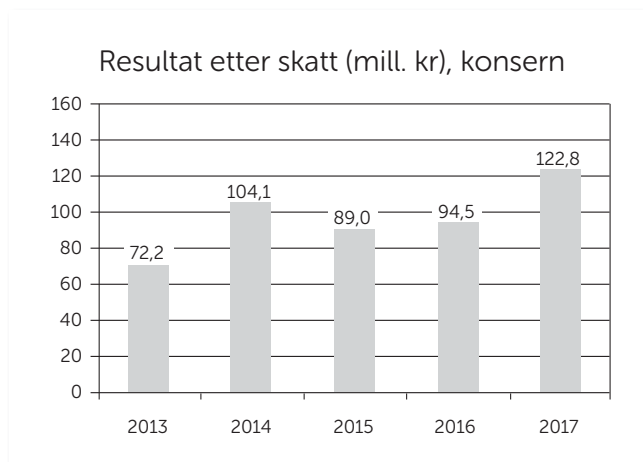
Konsernet sin resultatandel frå dei felleskontrollerte verksemdene Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar) og Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS blir inntektsført i konsernresultatet, og eit eventuelt utbetalt utbytte i året blir eliminert for ikkje å få dobbel verknad.

Resultatet frå SpareBank 1 Gruppen blir innarbeidd etter eigenkapitalmetoden i konsernrekneskapan gjennom Samarbeidende Sparebanker AS (SamSpar). Banken sin andel av dette utgjer 27,7 mill. kroner, medan tidlegare omtala motteke utbytte på 35,3 mill. kroner blir eliminert slik at netto verknad i konsernrekneskapan er -7,6 mill. kroner i høve til morbankresultatet.

SpareBank 1 kjøpte Glitnir Bank hausten 2008 (no BN Bank). SamSpar sin eigardel er lagt inn i selskapet Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS. Banken sin resultatandel frå dette selskapet utgjer 4,6 mill. kroner. Motteke utbytte i året er på 8,9 mill. kroner. Resultatandelen reduserer konsernresultatet med 4,3 mill. slik at det samla bidraget frå alliansen inn i konsernrekneskapan utgjer -11,8 mill. kroner mindre enn det som er inntektsført i morbanken sin rekneskap.

Konsernet sine samla inntekter aukar frå 343,2 mill. i 2016 til 375,5 mill. i 2017. Inntektsutviklinga i dotterselskap er omtala på side 22. Kostnadane er i same tidsrom redusert frå 218,8 mill. til 213,3 mill.

Driftsresultatet før skatt i konsernet vart rekordhøge 150,3 mill. kroner, mot 113,1 mill. kroner i 2016.

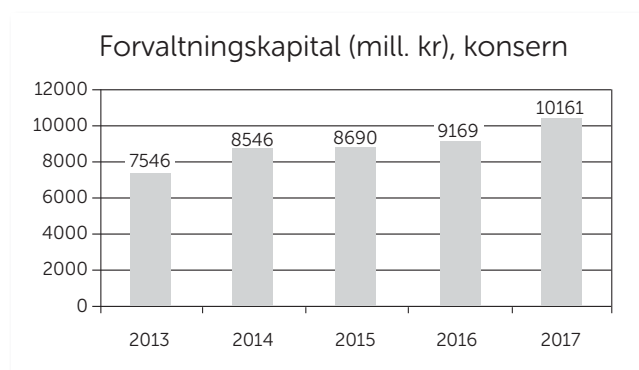
Resultat etter skatt enda på 122,8 mill. kroner mot 98 mill. i 2016. Dette gir ein eigenkapitalrentabilitet etter skatt på 9,6 %.

Balanseutvikling

Konsernet hadde ved utgangen av 2017 ein forvaltningskapital på 10.160 mill. kroner, som er ein auke på 992 mill. kroner eller 10,8 % frå utgangen av 2016. Året er prega av både høg utlans- og innskotsvekst så veksten har vore relativt balansert.

Brutto utlån auka 744 mill. kroner til 8.327 mill. kroner som er ein auke på 9,8 % i 2017.

Ved årsskiftet hadde banken overført bustadlån til boligkreditt for 2.197 mill. kroner og SpareBank 1 Næringskreditt AS (næringskreditt) med 73 mill. Tek ein omsyn til desse overføringane er reell utlansvekst i konsernrekneskapan 9,5 %.

Brutto utlansengasjement som har vore misleghalde i meir enn 90 dagar utgjer 27,6 mill. kroner, mot 68,2 mill. i 2016. Misleghaldet utgjer med det 0,3 % av brutto utlån. Dei samla tapsnedskrivningane er auka frå 46,5 mill. i 2016 til 48,0 mill. kroner ved utgangen av 2017.

Styret vurderer nedskrivningane til å vere tilstrekkelege i høve til identifiserte tapshendingar som har funne stad fram til årets slutt.

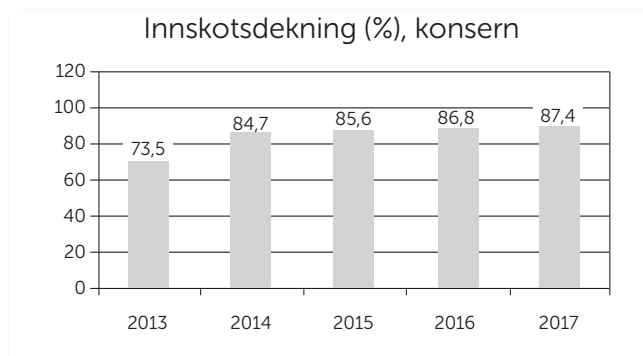
Avsetningsgrad seier noko om i kor stor grad banken har gjort nedskrivningar for tap på lån som allereie er misleghalde eller som er tapsutsett. Ved utgangen av rapporteringsåret var avsetningsgraden for misleghalde engasjement 36,7 % mot 14,9 % i fjor.

Utlån og garantiar fordelt på sektorar og risiko er nærare omtala i note 3a.

Ved årsskiftet hadde konsernet eit innskotsvolum frå kundar på 7.281 mill. kroner. Innskotsveksten siste år var på 700 mill. kroner eller 10,6 %. Dette gir konsernet ei innskotsdekning ved utgangen av 2017 på 87,4 %. Overført volum til kredittføretak er auka med 178 mill. i året. Dette er med på å avlaste konsernet sitt finansieringsbehov.

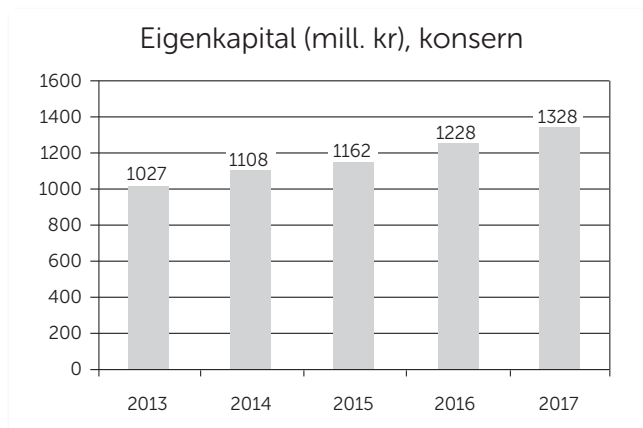
Tre dotterselskap har i 2017 hatt eit skattemessig underskot og morbanken foreslår difor å gje eit konsernbidrag til desse selskapa. I tillegg er det foreslått konsernbidrag til eit selskap (Tisleidalen Hyttegrend AS) som er 100 % eigd av banken, men ikkje teke inn som dotterselskap. Selskapet driv utvikling av eit hytteområde med 20 tomter. Konsernbidrag utjamnar

skattebelastninga i konsernet ved at gjevar kan krevje skattemessig frådrag for bidraget, medan mottakar aukar sine skattepliktige inntekter. For morbanken vil netto konsernbidrag auke bokført verdi av aksjane i morbanken sin balanse. Slik sett blir konsernbidrag likestilt med vanleg kapitaltilførsel.

Konsernbidrag	Brutto	Skatt	Netto
SpareBank 1			
Hallingdal Invest AS	412.000	103.000	309.000
SpareBank 1			
Regnskapshuset ValHall AS	3.053.000	763.250	2.289.750
SpareBank 1			
ValHall Eieidomsvikling AS	500.000	125.000	375.000
Tisleidalen Hyttegrend AS	1.034.000	258.500	775.500
Sum	4.999.000	1.249.750	3.749.250

Etter forslag til utbytte utgjer konsernet sin egenkapital ved utgangen av året 1.328 mill. kroner. Konsernet sin egenkapitalandel er på 13,1 %.

Disponering av årsoverskot

Utbytte på eigenkapitalbevis kan delast ut av sparebanken sitt årsoverskot og må vere i samsvar med forsiktig og god forretningskikk. Sparebankar kan difor ikkje garantere eit fast framtidig utbytte på eigenkapitalbevisa. Storleiken på utbyttet vil avhenge av sparebanken sitt driftsresultat og utbyttepolitikk.

Styret foreslår at overskotet til disposisjon for SpareBank 1 Hallingdal Valdres på kr 134.376,209,- blir disponert slik:

Disponeringar

Utbytte på eigenkapitalbevis (kr 4,17 pr. bevis)	33.594.000
Overført frå gåvefond	-3.000.000
Overført til gåver	3.000.000
Overført til utjamningsfond	88.402.918
Overført til grunnfondskapital	12.379.291
Sum	134.376.209

Eigarstyring og selskapsleiing (Corporate governance)

Eigarstyring og selskapsleiing i SpareBank 1 Hallingdal Valdres omfattar dei mål og overordna prinsipp som konsernet skal styrast og kontrollast etter for å sikre kapitaleigarane, innskyttarane, tilsette og andre grupper sine interesser. Dette er nedfelt i eit eige dokument om eigarstyring og selskapsleiing. Konsernet si verksemdsstyring skal sikre ei forsvarleg formuesforvaltning, og gje auka tryggleik for at kommuniserte mål og strategiar blir nådd og realisert.

Konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres har som eit resultat av dette vedteke at selskapet skal følgje "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (corporate governance)" av 30. oktober 2014, med dei tilpassingar som følgjer av at selskapet er ein sparebank utan børsnotert eigarkapital, som blir omsett regelmessig.

Risikostyring

Kjerneverksemda til banknæringa er å oppnå verdiskaping gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet arbeider med å vidareutvikle risikostyringssystem og prosessar i tråd med leiande praksis.

Risiko- og kapitalstyringa i SpareBank 1 Hallingdal Valdres støttar opp under konsernet si strategiske utvikling og måloppnåing, og sikrar samstundes finansiell stabilitet og forsvarleg formuesforvaltning.

Styret handsamar kvartalsvis ein overordna risikoreport. Banken har i 2017 vidareutvikla rammeverket for risikostyring og risikoreportering gjennom ei revidering av policydokument innanfor alle risikoområde. Sentral i risikostyringa er ansvarleg for compliance og ansvarleg for risikostyring. Begge rollene er i samsvar med lova underlagt styret. Avdeling risikostyring og compliance utfører ei rekkje uavhengige kontrollhandlingar.

Intern kontroll er eit prioritert område som er integrert i den daglege drifta. Leiarane har eit kvalitetsansvar og står for oppfølging av medarbeidarane. Det overordna ansvaret for kontrollhandlingane ligg hjå avdeling risikostyring og compliance. Rapportering skjer kvartalsvis til styret. I tillegg er EY engasjert i interne revisjonsprosjekt. Dette arbeidet er ein viktig del av banken sitt kvalitetssikringsarbeid.

Dei mest vesentlege risikoane er omtala nedanfor.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er definert som faren for tap som følgje av at kundar eller motpartar ikkje har evne eller vilje til å oppfylle sine plikter overfor banken. Kredittrisiko er knytt til mogelege tap på utlån eller garantiar til kundar, i tillegg til tap på plassering i verdipapir med mindre solide utstedarar. Kredittrisikoen er banken sitt mest vesentlege risikoområde. Banken har standardiserte rutinar for kredittgjeving, ein etablert fullmaktsstruktur og risikoklassifiserer alle lån.

Kredittkvaliteten i konsernet må karakteriserast som god. Utviklinga i misleghald har dei siste åra vore positiv og er på eit akseptabelt nivå. Brutto misleghald er ved utgangen av året på 0,3 %. Banken legg vekt på kvalitet i kredittsakene, spesielt innanfor bedriftsmarknaden. Kredittrisiko blir tillagt stor vekt i prising av utlån og kredittar.

Utlånsveksten innan bedriftsmarknaden har vore over forventta nivå.

Kredittporteføljen i personmarknaden har hatt ei positiv utvikling. Dette avspeglar seg i nivået på forventta tap i utlånsporteføljen som blir utrapportert kvar månad. Banken har ein stor utlånsportefølje til private busett i Oslo/Akershus-området, og på denne delen av utlånsporteføljen vil eit vidare prisfall på bustader (og dermed mindre verdi på pantesikkerheita) kunne auke kredittrisikoen banken er eksponert for. Prisane på bustader og fritidsbustader i banken sitt primære marknadsområde svingar i mindre grad enn i byar og det sentrale austlandet.

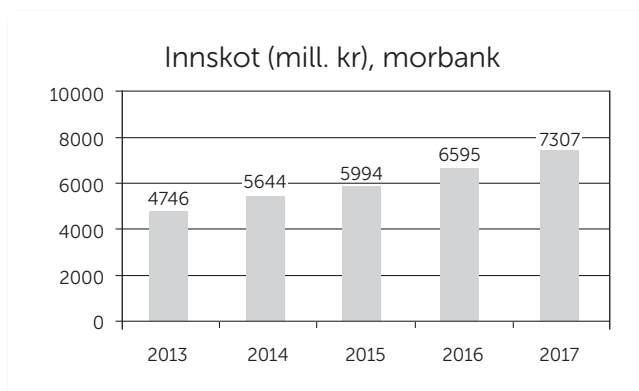
Det er venta ein lokal kredittvekst i tida framover som er om lag på nivå med den generelle kredittveksten i Noreg. Dette gjeld både for bedriftsmarknaden og personmarknaden.

Styret vurderer samla kredittrisiko som tilfredsstillande.

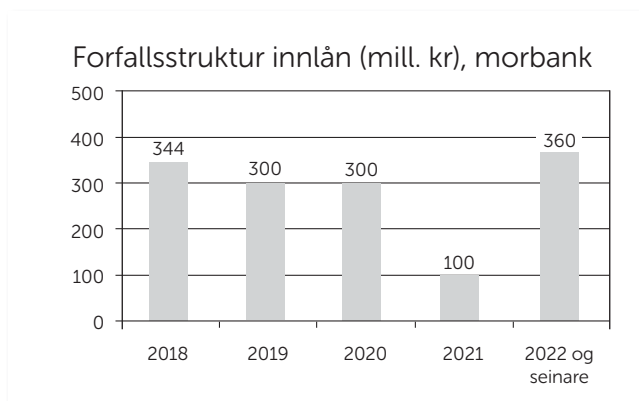
Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at banken ikkje er i stand til å refinansiere si gjeld eller ikkje har evne til å finansiere ein auke i eignedelar utan vesentlege ekstrakostnader. Styringa av banken sin finansieringsstruktur tek utgangspunkt i ein overordna policy for likviditetsstyring som årleg blir gjennomgått og vurdert av styret. Banken har ein fundingstrategi som skal gje ein låg likviditetsrisiko gjennom spreining både i breidde og i lengde. Ei spreining i breidde går ut på å ha eit balansert forhold mellom innskot frå kundar, langsiktige og kortsiktige innlån, spreining til ulike marknader og låneinstrument. Spreining i lengde betyr å ha ein forfallsstruktur med låneforfall til ulik tidspunkt noko som reduserer refinansieringsrisikoen mest mogeleg. Forfallsstrukturen kan variere over tid og blir påverka av prisendringar på banken sine innlån (kredittpåslag/kredittspread).

Konsernet sine utlån blir i hovudsak finansiert med kundeinnskot, verdipapirgjeld og sal av låneporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Sjølvfinansieringsgraden har vore stigande over tid pga. god innskotsvekst. Siste året er innskotsveksten på 10,8 % og med det høgare enn utlånsveksten. Innskotsdekninga i 2017 har morbanken auka innskotsdekninga frå 85,8 til 86,7 %.

Kredittmarknaden for finansiering av banken si drift (fundingmarknaden) har vore god i 2017. Både kredittpåslaget og niborrenta har vore svakt fallande gjennom året. Denne marknaden er sterkt påverka av situasjonen internasjonalt. Kredittpåslaget på innlån er gjennom året redusert med ca. 0,20 prosentpoeng for både 3 og 5-årslån. Banken sine innlån er auka noko i året og samla innlån er på vel 1,4 mrd. kroner ved årsslutt. Banken har alle innlån i den norske marknaden fordelt på 6 obligasjonslån, eit ansvarleg lån og eit banklån. Ved utgangen av året var unytta oppgjerskreditt på 40 mill. kroner.

Overføring av godt sikra bustadlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS er med på å dempe finansieringsbehovet og dermed likviditetsrisikoen til banken. I løpet av året er overført volum auka frå 2.093 mill. til 2.197 mill. kroner og utgjer no 20,5 % av alle utlån. Banken har også til ei kvar tid ei viss mengde bustadlån som ligg klar til overføring i tilfelle eit raskt finansieringsbehov og til å dekke opp eit eventuelt prisfall på bustader. I tillegg har banken ført over det første næringslånet til SpareBank 1 Næringskreditt som er ein parallell til boligkreditt.

I tillegg til interne retningslinjer for styring av likviditeten er området også regulert av regulatoriske krav. Sentralt i desse reglane står LCR-kravet (Liquidity Coverage Ratio). Dette er ei måling av banken si evne til å tole ein likviditetsutgang 30 dagar fram i tid ved eit stress i penge- og kapitalmarknaden.

LCR-kravet har frå 31.12.16 vore på 80 %. Frå og med 31.12.17 er kravet auka til 100 %. Banken rapporterer på dette tidspunktet ein LCR på 165 % og med det tilfredsstillende banken dette kravet med god margin. For å tilfredstille krava er det viktig at banken held eit høgt nivå på ledig likviditet og denne må vere plassert på ein sikker måte til ei relativt låg avkastning. For banken er det viktig å ha god kontroll på dei ulike faktorane som påverkar LCR-nivået.

Vidare blir det stilt krav til at bankane skal ha ei stabil og langsiktig finansiering (Net Stable Funding Ratio – NSFR). NSFR-kravet blir fasa inn i løpet av nokre år. Desse EU-baserte reglane stiller krav til banken si meir langsiktige finansiering. Banken arbeider med å betre tilpassinga til nye reglar i takt med aukande krav.

Marknadsrisiko

Marknadsrisiko, eller kurs- og renterisiko omfattar banken sin risiko knytt til posisjonar i valuta, aksje- og rentemarknaden. Banken har ingen valutarisiko utover det som er knytt til eigen valutabehaldning.

Banken sin renterisiko oppstår hovudsakleg i samband med fastrenteutlån, fastrenteinnskot og fastrenteinnlån. Banken har ei målsetting om å ha liten renterisiko og skal i prinsippet eliminere alle fastrenteopposisjonar ved hjelp av rentebytteavtalar. Banken sin policy for styring av renterisiko set rammer for kor stor renterisiko banken kan ta. Renterisikoen for alle posisjonar kan uttrykkest ved å sjå på kor følsam balansen er for renteendringar. Banken har fastsett rammer for renterisiko på kort og lang sikt, dvs. over og under eit år.

Mesteparten av banken sine utlån og innskot har flytande rente, dvs. at renta blir regulert i takt med pengemarknadsrenta og utgjør ingen renterisiko. Noko av balansen er knytt til fastrenteavtaler og utgjør ein renterisiko. Etterspørselen etter fastrenteutlån har vore litt avtakande i 2017 og utgjør no 450 mill. kroner. Av dette er 295 mill. kroner sikra med rentebytteavtalar (SWAP) der banken "sel" fastrenta vidare og "kjøper" flytande rente. Dersom etterspørselen etter fastrentelån held fram auken, vil det være naudsynt å rentesikre ein større del av porteføljen for ikkje å få for stor renterisiko.

Banken har ved utgangen av året ei verdipapirportefølje på 621,8 mill. kroner i marknadsværdi som blir forvalta av ekstern forvaltar. Porteføljen inneheld 8,8 % norske aksjefond, 8,8 % internasjonale aksjefond, 65,7 % norske og utanlandske obligasjonar og 16,7 % norske obligasjonsfond. Verdiutviklinga for norsk aksjefond og internasjonale aksjefond vore god det siste året. Obligasjonsporteføljen har ei moderat avkastning. Samla avkastning på heile porteføljen i 2018 vart på 4,5 %. Ved utgangen av året er marknadsværdien på aksjeporteføljen 28,5 mill. kroner over kostpris og bokført verdi, medan marknadsværdien på obligasjonsporteføljen er 3,7 mill. kroner over kostpris.

Verdipapirporteføljen medfører at banken har ein viss risiko for svingingar i aksje- og obligasjonsmarknaden.

Samla risikoeksponering på området er moderat.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er definert som risiko for feil og manglar

som konsekvens av mangelfulle system, rutinar og kompetanse. Konkrete døme kan vere:

- Menneskeleg svikt og manglande kompetanse
- Svikt i IKT-system
- Uklar policy, strategi eller rutinar
- Kriminalitet og interne misleghald

Prosessen for styring av operasjonell risiko skal i størst mogeleg grad sikre at ingen enkelthendingar forårsaka av operasjonell risiko skal kunne skade konsernet si finansielle stilling i alvorleg grad.

Konsernet har stort fokus på kvalitet og kontinuerleg forbetring. Det blir gjennomført kvartalsvise kontrollhandlingar på kvart verksemdsområde som blir rapportert til administrerande banksjef.

I tillegg satsar SpareBank 1-alliansen og banken på kompetanseheving gjennom kontinuerleg tilbod om etterutdanning/ vidareutdanning i samsvar med bransjen sine autorisasjonsordningar og våre interne kompetansekrav og behov.

Eigarrisiko

Eigarrisiko er risikoen for at SpareBank 1 Hallingdal Valdres blir påført negative resultat frå eigarpostar i strategisk eigde selskap, og/eller må tilføre ny eigenkapital til desse selskapa. Årsaka kan vere kraftig vekst eller kapitalbehov som følgje av underskot for å sikre vidare drift.

Konsernet har i hovudsak eigarrisiko gjennom dei indirekte eigardelane i SpareBank 1 Gruppen AS, og dei direkte eigardelane i SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS samt andre SpareBank 1-selskap. Alle desse eigardelane er små og under 2 % i alle selskap. Sjå elles note 2 for oversikt over banken sine anleggsaksjar.

Kapitalstyring

Kapitalstyring skal sikre at konsernet har ein ønska storleik på eigenkapitalen vurdert i høve til selskapets storleik, risiko og kapitalkrav. Den skal vidare sikre ein optimal og effektiv bruk av eigenkapitalen, sett i høve til konsernet sine verksemdsområde, risikoprofil og ønska storleik på eigenkapital / ansvarlig kapital. Styret har vedteke eit kapitalmål for konsernet på minimum 18,5 % kapitaldekning i komande strategiperiode.

Kapitalstyringa i SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal sikre ein effektiv bruk av kapitalen sett i forhold til:

- å sikre kreditor for tap (kreditorvern)
- at fastsett minstekrav til kapitaldekning basert på risikoprofil og risikotoleranse blir oppfylt og at det er ein tilstrekkeleg eigenkapitalbuffer sett i forhold til konjunkturføring og risiko elles blir oppretthalde. ("going concern"-perspektiv)
- konkurransedyktige vilkår i innlånsmarknaden (rating perspektiv)
- å tilfredstille selskapet sitt krav til eigenkapitalavkastning (konkurransedyktig eigenkapitalavkastning)
- at verksemdene kan utnytte vekstmoglegheiter i marknaden (organisk eller via oppkjøp)

Kapitalkravet er eit tredelt system med såkalla pilarar. Pilar 1 omhandlar minstekrav til kapitaldekning og representerer det regulatoriske minstekravet til kapital. Pilar 2 går på at

konsernet skal gjennomføre ei årleg vurdering av kapitalbehovet ut frå den samla risikoen som konsernet er eksponert for (ICAAP-prosess). Pilar 3 stiller krav til offentleggjering av finansiell informasjon (Pilar 3-rapporten).

I den årlege ICAAP-prosessen ser ein framover og gjer ulike framskrivingar av kapitalbehovet. Framskrivingane tek omsyn til både forventta utvikling dei neste åra, samt ein situasjon med eit alvorleg økonomisk tilbakeslag over fleire år (nedgangsscenario). I dette arbeidet blir stresstestar brukt for å analysere ein situasjon med eit alvorleg økonomisk tilbakeslag. SpareBank 1 Hallingdal Valdres har i tillegg utarbeidd beredskapsplanar på likviditets- og kapitaldekningsområdet for i størst mogleg grad å kunne handtere slike kriser om dei skulle oppstå.

Ved utgangen av 2018 har konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres ein netto ansvarleg kapital på 1.227,8 mill. kroner. Banken brukar standardmetoden til å rekne ut kapitaldekninga.

Det er i løpet av året gjennomført ein kapitalvurderingsprosess som har ført til justerte kapitalmål for både konsern og morbank. Nedanfor er fastsette kapitalmål og kapitaldekning pr. 31.12.17 lista opp i tabellform:

Kapitaldekning morbank	Kapitalmål	Pr. 31.12.17
Rein kjernekapitaldekning	15,5 %	17,85 %
Kjernekapitaldekning	16,5 %	17,85 %
Kapitaldekning	18,5 %	18,61 %

Kapitaldekning konsern	Kapitalmål	Pr. 31.12.17
Rein kjernekapitaldekning	15,5 %	18,95 %
Kjernekapitaldekning	16,5 %	18,95 %
Kapitaldekning	18,5 %	19,69 %

Kapitaldekninga ved utgangen av året er over konsernet si målsetting. Kapitaldekninga for morbanken har mindre buffer mot lovkravet etter som den ligg over eit prosentpoeng under nivået for konsernet. Det er i 2017 tatt opp eit ansvarleg lån på 60 mill. kroner. Ansvarleg lån blir klassifisert som tilleggskapital og inngår i totalkapitalen. Låneopptaket har betra kapitaldekninga. Det er viktig å følgje kapitalutviklinga tett for å halde seg innanfor eigne måltal. Kapitalprognosane blir ajourført kvartalsvis for å kunne setje i verk tiltak i god tid. Gode resultat vil uansett vere viktig for å bygge opp tilstrekkeleg kjernekapital og dermed danne grunnlag for å kunne finansiere lokal vekst i åra som kjem.

Meir informasjon om konsernet og banken si kapitaldekning er vist i note 15.

Samfunnsansvar

Det er mange tilhøve som kjem inn under dette området. Konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres med sine ulike verksemdsområde er ein viktig aktør i lokalsamfunnet der verksemdene ligg. Banken er i stor grad med og finansierer lokal utvikling i form av lån til bustader og næringsverksemd. Banken si evne og vilje til å ta del i nye prosjekt er ein sentral

pilar i utviklinga av lokalsamfunnet. Konsernet med alle verksemdsområder er til saman ein betydeleg arbeidsplass i Hallingdal og Valdres. Konsernet er også ein stor skatteytar som tilfører mykje til samfunnet i form av skatteinntekter frå tilsette og selskapet. Eigedomsmeklarverksemda er ein viktig lokal aktør for omsetnaden av bustader og fritidsbustader i fjellet. Rekneskapsverksemda utfører viktige rekneskapstenester for lokalt næringsliv.

Banken tek også på seg eit viktig samfunnsansvar i høve til å inngå sponsoravtaler med lokale lag og foreningar og på denne måten gir eit viktig bidrag til lokalt kultur- og idrettsarbeid. Banken har tidlegare stått for gåveutdeling til ulike føremål, men etter at eigenkapitalen i banken vart gjort om til eigenkapitalbevis i 2012, er det no eigarane, Sparebankstiftelsen Hallingdal og Sparebankstiftelsen Øystre Slidre som står for dette arbeidet. Stiftelsane får utbytte frå banken som dei kan nytte vidare til gåveutdelingar. Meir informasjon om banken og sparebankstiftelsane sitt samfunnsengasjement er samla i Driv-bloggen (www.driv.sb1.no).

Banken har tatt initiativet til næringsstiftelsen "Kimen til vekst" som kan gje lån til og investere i selskap i Hallingdal og Valdres.

Menneskerettar

I samsvar med krav i likestillingslova og rekneskapslova skal det i årsmeldinga gjerast greie for situasjonen i konsernet når det gjeld likestilling.

Det er ikkje lønsforskjellar mellom kjønna i banken for medarbeidarar i same type stilling, men det vil vere lønsforskjell mellom stillingar ut frå stillingsinnhald og krav til kompetanse.

Arbeidstida er lik for begge kjønn, men kvinner ønskjer i større grad redusert arbeidstid enn menn. Konsernet har såleis ei overvekt av kvinner i deltidsstillingar.

Konsernet oppmuntrar og legg forholda til rette for kompetanseheving og rekruttering av kvinnelege tilsette i ledige leiarstillingar. Forholda blir lagt til rette blant anna gjennom fleksible arbeidstidsordningar, permisjonsordningar og utdanningsavtale. Store moglegheiter for å ta del i og ansvar for prosjekt og fagleg utvikling må og sjåast som eit ledd i konsernet sitt likestillingsarbeid.

Konsernet har i 2017 utøvd sitt virke i samsvar med diskrimineringslova sin formålsparagraf om å fremme likestilling, sikre like høve og å hindre diskriminering som følgje av etnisitet, nasjonalt opphav, avstamming, hudfarge, språk, religion og livssyn. Leiinga i konsernet er særleg merksam på dette i samband med rekruttering. I eksisterande tilsettingsforhold er merksemda retta mot løns- og arbeidsvilkår, samt høve til forfremming og personleg utvikling for medarbeidarane.

Arbeidstakarrettar og sosiale tilhøve

SpareBank 1 Hallingdal Valdres skal vere ein attraktiv og inkluderande arbeidsplass for medarbeidarar i alle aldersgrupper og livsfasar. Konsernet legg til rette for at balansen mellom arbeid, heim og fritid blir opplevd som god for alle medarbeidarar. Konsernet ønskjer å hjelpe sine tilsette til å oppretthalde ei god helse gjennom å stimulere til fysisk aktivitet.

Sjukefråværet i banken har normalt sett vore stabilt lågt og godt under gjennomsnittet i bransjen. For 2017 har det samla legemelde sjukefråværet vore på 4,2 % av total arbeidstid (mot 2,9 % i 2016). Av dette var 3,6 % legemeldt langtidssjukdom (mot 2,6 % i 2016).

Legemeldt sjukefråværet	2017	2016
Morbank	4,2 %	2,9 %
SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS	5,5 %	3,9 %
EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS	0,2 %	0,7 %

Konsernet har ikkje vore utsett for alvorlege ulykker eller ran i 2017.

Banken har eit omfattande og robust rammeverk på organisasjonsområdet som skal sørge for at arbeidstakarane sine rettar blir oppfylt:

- personalhandbok, HMS-handbok, sikkerheitshandbok, IA-avtale
- interne avtalefesta utval – tilsettingsutval og forhandlingsutval
- arbeidsmiljøutval
- møte mellom leiding og tillitsvalde
- verneombod og bedriftshelseteneste
- etiske retningslinjer, rutine for bekymringsmeldingar, rutine for konflikthandtering
- opplæringsprogram for leiarar og rådgjevarar.
- jamlege medarbeidarundersøkingar
- jamlege oppfølgingssamtalar med leiar
- samlingar for nytilsette
- seniorpolitikk

I tillegg gjer banken mange tiltak for at både det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet skal vere bra.

Banken sitt HMS-system er vedlikehalde i 2017.

Styret vurderer banken sitt arbeidsmiljø som godt. SpareBank 1 Hallingdal Valdres har eit eige Arbeidsmiljøutval (AMU) for heile konsernet. Arbeidsmiljøutvalet sine medlemmer og verneomboda er gitt nødvendig opplæring. Konsernet er IA-bedrift (Inkluderande Arbeidsliv), og har medlemsavtale med Hallingdal og Valdres Bedriftshelseteneste (HAVA BHT). Bedriftshelsetenesta har hjulpet konsernet med HMS-arbeidet, bl.a. gjennom deltaking på AMU-møter, gjennomføring av arbeidsplassvurderingar og ergonomiopplæring, og er disponibel i samband med oppfølging av sjukefråvær m.m.

SpareBank 1 Hallingdal Valdres har eit eige sikkerheitsutval, for å sikre nødvendig fokus og koordinering av sikkerheitsarbeidet i banken.

Over mange år har banken vore sterkt delaktig i å få på plass og vidareutvikle utdanningsprogrammet for rådgjevarane innanfor alliansen. Banken er medlem av Finansnæringens Autorisasjonsordningar.

I løpet av 2017 har fleire tilsette delteke på vidareutdanningsprogram, i hovudsak innanfor BI-systemet og andre høgskular på austlandet.

Det ytre miljø

Konsernet har hatt ein miljøstrategi i strategisk plan for 2015-2017:

- Klimautfordringa set fokus på kva enkeltpersonar og bedrifter kan gjere for å bidra med løysingar knytt til dette – i første rekkje ved å halde miljømessig orden i eige hus.
- Konsernet skal møte klimautfordringa gjennom effektiv ressursbruk og bruke gode miljømessige løysingar i kvardagen. Dette blir synleggjort i eit eige miljøregnskap.
- Elles skal konsernet sin miljøambisjon vere på eit nivå tilsvarande det som blir stilt til bransjen.

Konsernet er lokalisert i eit distrikt med relativt store reiseavstandar. I tillegg har banken ei desentralisert organisering som gjer at det naturleg genererer ein del reiseverksemd mellom avdelingskontora. Ut frå dette har banken gjort ein del tiltak som skal gje positive effektar for miljøet i den daglege drifta. Eit mål er å redusere reiseverksemda.

Konsernet skal heile tida ha fokus på å minimere den negative miljøpåverknaden gjennom reduksjon av energiforbruk og papir, betre avfallssortering, auka resirkulering og gjenbruk av elektronisk avfall.

For å få betre oversikt over kva påverknad konsernet har på det ytre miljø utarbeider konsernet årleg ein miljørapport for å kunne identifisere utslepp, talfeste forureininga og gjere konsernet i stand til å setje i verk målretta tiltak.

Føremålet er å gje eit grunnlag for å vurdere konsernet i ein miljømessig samanheng, og for å jobbe systematisk med å minske påverknaden på det ytre miljøet.

Analysen er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utvikla av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" - GHG protokollen. ISO standard 14064-I er basert på denne.

Rapporteringa dekkjer forbruk knytt til transport, energi, avfall og flyreiser. Det er eit viktig prinsipp at me skal søke å redusere vår påverknad på miljøet, og gjere målretta tiltak overfor det forbruket med størst miljøbelastning.

For 2017 har konsernet sine viktigaste tiltak vore:

- Fortsatt reduksjon i reiseaktiviteten gjennom meir bruk av videokonferansesystem og bruk av applikasjonen Skype til nettmøte.
- Lansert sollån til finansiering av solcelleanlegg og varmepumpelån til finansiering av varmepumper. Desse produkta kjem i tillegg til miljølån som vart lansert i 2016.
- Gunstig tilbod på finansiering av elbil til kundar
- Lansert rimeleg finansiering av elbil for tilsette.
- Kjøpt inn tre elbilar i konsernet som dei tilsette disponerer til transport mellom kontor og til eksterne kurs/møter.
- El-syklar til bruk i nær-reiser er plassert ut på alle kontor.

Energi- og klimarekneskap 2017:

Konsernet får årleg utarbeidd ein energi- og klimarekneskap. Rekneskapen er inndelt i tre nivå (scope) som består av direkte og indirekte utleppskjelder:

Scope 1: Obligatorisk rapportering inkluderer alle utleppskjelder knytt til driftsmidlar der organisasjonen har operasjonell kontroll. Dette inkluderer all bruk av fossilt brensel for stasjonær bruk eller transportbehov (sjøveigde, leigde eller leasa køyretøy, oljekjelar osv.). Vidare blir eventuelle direkte prosessutlepp (av dei seks klimagassene) inkludert.

Scope 2: Obligatorisk rapportering av indirekte utlepp knytt til innkjøpt energi; elektrisitet eller fjernvarme/-kjøling. Dette gjeld t.d. for leigde bygg. Utleppsfaktorane som blir nytta for elektrisitet er basert på nasjonale produksjonsmiksar, historisk treårs rullerande gjennomsnitt (IEA Stat). Den nordiske miksfaktoren dekkjer produksjonen i Sverige, Finland, Norge og Danmark og reflekterer det felles nordiske marknadsområdet (Nord Pool Spot). I høve til utleppsfaktorar på fjernvarme blir enten faktisk produksjonsmiks basert på innhenta informasjon frå den enkelte produsent, eller gjennomsnittsmiks basert på IEA statistikk nytta.

Scope 3: Frivillig rapportering av indirekte utlepp knytt til innkjøpte varer eller tenester. Dette er utlepp som kan knytast til organisasjonen sine aktivitetar, men som går føre seg utanfor selskapet sin kontroll. (derav indirekte). Typisk scope 3-rapportering vil inkludere flyreiser, logistikk/transport av varer, avfall, forbruk av ulike råstoff osv.

Kategori	Forklaring	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utleipp (tCO _{2e})	Utleipp (fordeling)
<i>Transport</i>				36.5	8.8	5.4%
Diesel (B5)		3 454.9	liter	36.5	8.8	5.4%
Scope 1 total				36.5	8.8	5.4%
<i>Elektrisitet*</i>				1 961.2	102.0	63.0%
Elektrisitet Nordisk miks		1 961 198.0	kWh	1 961.2	102.0	63.0%
<i>Fjernvarme/kjøling Nordiske lok.</i>				107.5	2.8	1.8%
Fjernvarme Norsk miks		107 505.0	kWh	107.5	2.8	1.8%
<i>El-biler</i>				7.7	0.4	0.2%
El-bil, Nordisk mix		45 237.0	km	7.7	0.4	0.2%
Scope 2 total				2 076.4	105.2	65.0%
<i>Flyreiser</i>				-	2.7	1.7%
Fly kontinentalt		-	Ant.reiser	-	-	-
Fly innenlands		41.0	Ant.reiser	-	2.7	1.7%
Fly nordisk		-	Ant.reiser	-	-	-
<i>Forretningsreiser</i>				-	38.2	23.6%
Km-godtgj.bil(NO)		263 910.0	km	-	38.0	23.5%
Km-godtgj.el-bil(NO)		25 912.0	km	-	0.2	0.1%
<i>Avfall</i>				-	6.5	4.0%
Restavfall,forbrenning		12 558.0	kg	-	6.3	3.9%
Papir,gjenvinning		5 093.0	kg	-	0.2	0.1%
Glass,gjenvinning		105.0	kg	-	-	-
Plast,gjenvinning		45.0	kg	-	-	-
Treavfall,forbrenning		1 940.0	kg	-	0.1	-
<i>Bygningsmaterialer</i>				-	0.4	0.3%
Gipsplater		1 480.0	kg	-	0.4	0.3%
Scope 3 total				-	47.9	29.6%
Total				2 112.9	161.9	100.0%
<i>*Alternativ beregning utleipp fra el (Markedbasert metode)</i>					539.3	

Årsrapport – Klimagassutslepp (tCO2e) for 2015-2017

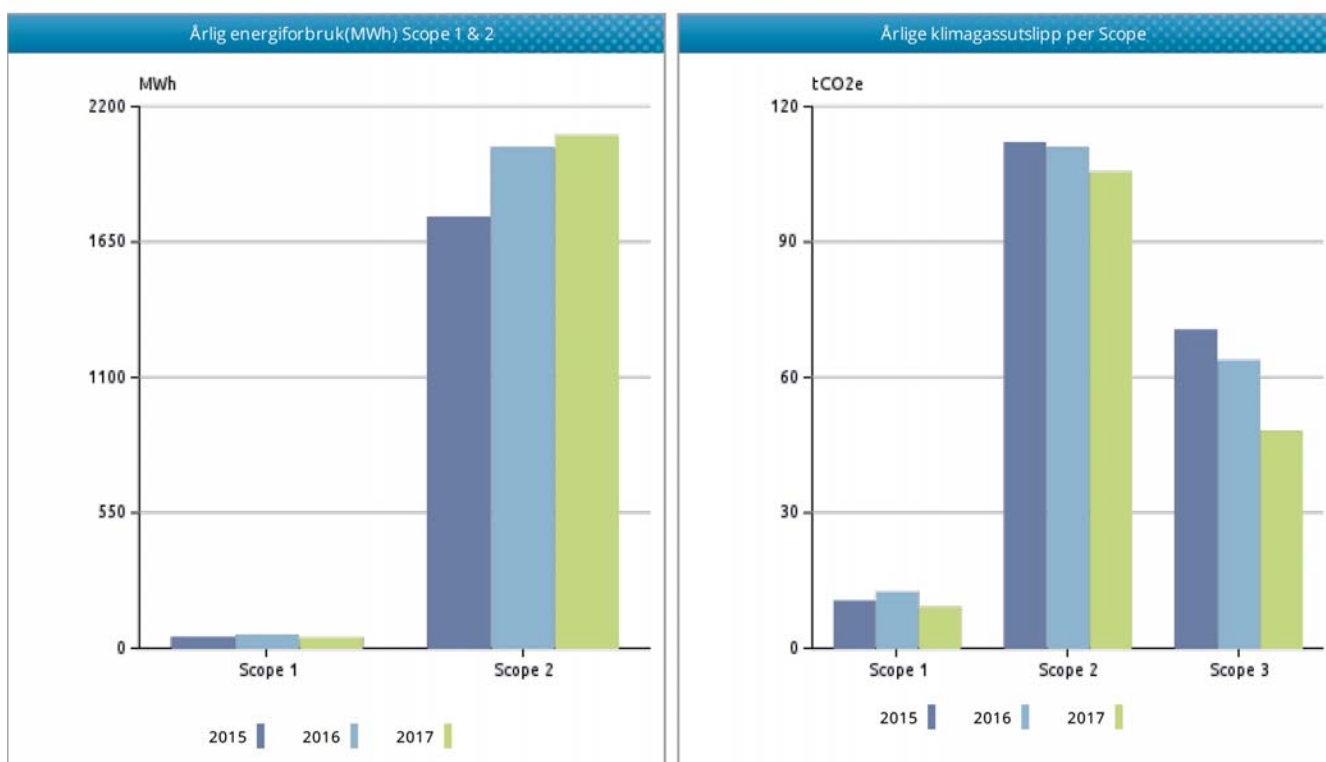
Kategori	Forklaring	2015	2016	2017	% endring fra forrige år
<i>Transport</i>					-
Diesel (B5)		10.2	11.4	8.8	-23.2%
Bensin			0.7		-100.0%
Scope 1 Utslipp		10.2	12.2	8.8	-27.8%
<i>Fjernvarme/kjøling Nordiske lok.</i>					-
Fjernvarme Norsk miks			3.0	2.8	-4.3%
<i>El-biler</i>					-
El-bil, Nordisk mix		-		0.4	100.0%
<i>Elektrisitet*</i>					-
Elektrisitet Nordisk miks		111.8	107.7	102.0	-5.3%
Scope 2 Utslipp		111.8	110.6	105.2	-4.9%
<i>Flyreiser</i>					-
Fly kontinentalt		0.8	0.4	-	-100.0%
Fly innenlands				2.7	100.0%
Fly nordisk		2.4	1.7	-	-100.0%
<i>Avfall</i>					-
Glass,gjenvinning				-	-
Papir,gjenvinning			0.1	0.2	69.8%
Plast,gjenvinning				-	-
Restavfall,forbrenning		7.3	7.0	6.3	-9.5%
Treavfall,forbrenning				0.1	100.0%
<i>Forretningsreiser</i>					-
Km-godtgj.bil(NO)		59.8	54.2	38.0	-29.9%
Km-godtgj.el-bil(NO)		0.1	0.1	0.2	123.5%
<i>Bygningsmaterialer</i>					-
Gipsplater				0.4	100.0%
Scope 3 Utslipp		70.3	63.5	47.9	-24.6%
Total		192.2	186.3	161.9	-13.1%
<i>Prosentvis endring</i>			<i>-3.1%</i>	<i>-13.1%</i>	
<i>*Alternativ beregning utslipp fra el (Markedbasert metode)</i>		<i>511.6</i>	<i>555.6</i>	<i>539.3</i>	
<i>Prosentvis endring</i>			<i>8.6%</i>	<i>-2.9%</i>	

SpareBank 1 Hallingdal Valdres hadde i 2017 i følge klimarekneskapen totale klimautslepp på 162 tonn CO2-ekvivalentar (CO2e). Dette er ein nedgang på 24 tCO2e frå 2016, eller 13 %. Konsernet si største kjelde til klimagassutslepp er elektrisitet som utgjør 102 tonn eller 63 % av totalt utslepp. Deretter kjem bilkøyring med ca. 29 % målt i km-godtgjersle og drivstoff til firmabilar. Elektrisitetsforbruket har auka det siste året, men her blir utsleppsfaktoren rekna ut etter Nordisk Elektrisitetsmix for 2017 som baserer seg på produksjonsstatistikk. Denne utsleppsfaktoren går i 2017 ytterlegare ned pga. høgare andel av ny fornybar energi i produksjonen som t.d. vindkraft, auka nedbør og høgare temperaturar og reduksjon i produksjon av dansk kolkraft. I sum fører dette til eit mindre samla utslepp frå innkjøpt energi. Det er mogeleg å redusere klimautslepp frå elektrisitet ytterlegare ved å kjøpe opphavsgarantiar som viser at brukt elektrisitet berre kjem frå fornybare kjelder.

Samla utslepp frå reiseverksemda har gått markant ned i året og det er gledeleg. Tala viser at forbruket av fossilt drivstoff går ned både når det gjeld drivstoff til eigne bilar og gjennom køyregodtgjersle i samband med arbeidsreiser. Klimagassutslepp frå konsernet sine bilar er redusert med 28 % i 2017. Same tendens er det på klimagassutslepp frå tilsette si køyring med private bilar (køyregodtgjersle). Her er reduksjonen på 30 %. I 2017 er ca 20 % av samla køyring i konsernet gjennomført med elbilar. Mykje av køyringa med elbil er gjennomført med konsernet sine 3 innkjøpte elbilar.

Nøkkeltal – Energi og klimaindikatorar:

Navn	Enhet	2015	2016	2017	% endring fra forrige år
Sum kWh/m2		322.0	288.5	295.3	2.4%
Totalt energiforbruk Scope 1+2 (MWh)		1 785.9	2 076.7	2 112.9	1.7%
Totale utslipp(S1+S2+S3) (tCO2e)		192.2	186.3	161.9	-13.1%
Totale tCO2e/årsverk		1.2	1.2	1.1	-8.3%
Total tCO2e/omsetning		0.6	0.6	0.5	-20.8%
Årsverk		162.7	153.2	145.2	-5.2%

Konsernet har i 2017 ein auke i totalt energiforbruk med 1,7 %, men totale klimautslipp går ned som følge av at reinare energi inngår i forbruket. Reknar ein utslipp pr. årsverk er reduksjonen 8,3 %, medan utslipp i høve til omsetning går ned med 20,8 %. Me kjenner ikkje til at konsernet har hatt nokon miljøpåverknad ut over forbruket som kan reknast om til CO₂, og har difor ingen rapportering på utslipp til jord, vatn, eller støy.

Meir informasjon om energi og klimarekneskapen er tilgjengeleg i eigen rapport.

Arbeid mot korrupsjon/kvitvasking

I eit konsern der alle verksemdar driv etter konsesjon frå Finanstilsynet er det naturleg at arbeid mot korrupsjon blir flagga høgt. Dette blir i hovudsak gjort i form av etiske retningslinjer for selskapa. I tillegg møter ein lovkrav som representerer tiltak mot korrupsjon. T.d. må styremedlemene, dagleg leiar og fagansvarleg i selskap som skal drive eigedomsmeikling, leggje fram politiattest for å kunne ha stillinga/vervet. Innanfor rekneskapsverksemda må alle som vil oppnå autorisasjon leggje fram politiattest, og i banken må alle tilsette kunne framvise politiattest før ein går inn i ei stilling. Med andre ord er det gode sikkerheitsventilar her.

Alle selskap i konsernet med fast tilsette har utarbeidd etiske retningslinjer som skal følgjast. I bl.a. konsernet sine etiske retningslinjer er det eit eige punkt som går på økonomiske fordelar og gåver mm. Dette punktet seier at ingen tilsette eller tillitsvalde kan ta i mot økonomiske fordelar eller gåver frå kundar eller frå andre av konsernet sine forretningsforbindelsar. Unntaket er vanlege merksemdsgåver i samband med jul eller andre spesielle høve. Ved forhandlingar skal den tilsette/tillitsvalde vise særleg aktsemd i høve til dette. Retningslinjene regulerer også korleis ein tilsett eller tillitsvald går fram om han eller ho tek i mot ei slik gåve av ikkje ubetydeleg verdi. Dei etiske retningslinjene er slått opp på alle matrom i banken og inngår som ein del av personalhandboka. I tillegg er blir dei følgd opp på allmøte.

Arbeidet mot korrupsjon, kvitvasking og terrorfinansiering blir følgd opp gjennom interne retningslinjer og etterleving av lover og forskrifter innanfor desse områda.

Det er høgt fokus på opplæring i og etterleving av interne antikvitvaskingsrutinar og -regelverk. Årleg opplæring og oppdatering for alle tilsette på antikvitvaskingsområdet er nedfelt i konsernet sine retningslinjer. Det har dei siste åra blitt sett i verk eit omfattande arbeid innan SpareBank 1 på området der fokuset har vore samhandling, sentralisering av kompetanse og felles ressursutnytting.

Banken følgjer same felles retningslinjer som andre bankar i SpareBank 1-Alliansen når det gjeld svindelførebyggjande tiltak. Det blir arbeidd kontinuerleg for at tenester på nett og mobil skal vere sikre, og at kundane brukar desse på ein sikker måte. Retningslinjene inneheld blant anna rådgjeving for sikker bruk av nettbank og sikker netthandel, generelle nettvett- og kortvettregler, og anbefalte tiltak fra kundens side for å sikre seg mot ID-tjuveri.

Nokre fakta

Ved utgangen av året hadde konsernet 155 heil- og deltidstilsette. Samla årsverk ved utgangen av året var på 135 (mot 151 i 2016).

Tilsette i konsernet pr. 31.12.17 fordelte seg med 67 % kvinner og 33 % menn. I morbanken var fordelinga 60 % kvinner og 40 % menn. På leiarnivå er kvinneandelen i konsernet 33 % og i morbanken 25 %. I styret er samansetninga 4 menn og 4 kvinner.

Kjønnsfordeling	Morbank	Konsern
Kvinner	60 %	67 %
Menn	40 %	33 %
Tilsette	87	155
Årsverk	83	135

Gjennomsnittsalderen for tilsette i dotterselskapa er 46 år i SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS, 38 år i EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS og i morbanken 47 år. Gjennomsnittsalderen for kvinnene i morbanken er 45 år, og 49 år for menn. På leiarnivå er gjennomsnittsalderen 51 år for kvinnene og 55 år for menn.

Gjennomsnittsalderen i 2017	Morbank	SB1 Regnskapsh. ValHall AS	EM1 Fjellmegleren
Alle tilsette	47 år	46 år	38 år
Kvinner	45 år	46 år	38 år
Menn	49 år	48 år	39 år
Kvinnelege leiarar	51 år	46 år	-
Mannlege leiarar	55 år	46 år	45 år

I løpet av 2017 har banken fått 2 nye medarbeidarar i fast stilling eller lengre vikariat.

Turnover i morbanken har vore svært låg i 2017. Totalt 4 personar i fast stilling har slutta. Av desse har 3 personar slutta som følgje av naturleg avgang. Reell turnover (med fråtrekk for naturleg avgang) er dermed 1,1 % (mot 9,7 % året før). I 2017 var gjennomsnittsansieniteten i morbanken på 14 år.

Banken sine dotterselskap

Alle dotterselskap er heileigde av morselskapet.

Driftsinntekter	2017	2016	Endring
EiendomsMegler 1			
Fjellmegleren AS	40.782	36.566	4.216
HallingRegnskap AS	0	0	0
SpareBank 1 Hallingdal Egedom AS	6.523	6.755	-232
SpareBank 1 Hallingdal Invest AS	1.101	1	1.100
SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS	33.782	35.314	-1.532
SpareBank 1 ValHall Egedomsutvikling AS	4.947	5.386	-439
Valdres Regnskap AS	0	0	0
Sum	87.135	84.022	3.013

Dei samla inntektene går noko opp i 2017. I hovudsak ligg inntektsveksten i EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS som kan vise til ein inntektsvekst på 11,5 %.

Resultat før skatt	2017	2016	Endring
EiendomsMegler 1			
Fjellmegleren AS	5.244	4.761	483
HallingRegnskap AS	5	-5	10
SpareBank 1 Hallingdal Egedom AS	687	1.189	-502
SpareBank 1 Hallingdal Invest AS	-1.490	-2.243	753
SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS	-2.780	-7.478	4.698
SpareBank 1 ValHall Egedomsutvikling AS	-3.654	-546	-3.108
Valdres Regnskap AS	4	-5	9
Sum	-4.327	-6.745	2.343

Driftsresultatet før skatt i selskapa er betra med 2,3 mill. kroner, men 3 av selskapa leverer framleis negative resultat før skatt. Størst resultatframgang har SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS med 4,7 mill., men selskapet har framleis eit negativt driftsresultat. Morbanken har gitt konsernbidrag til tre av dotterselskapa med negativt skattemessig resultat jf. oversikt på side 13.

EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS

Selskapet vart stifta i 2000. SpareBank 1 Hallingdal kjøpte i 2007 85 % av aksjane i selskapet. Dei resterande 15 % vart kjøpt i 2011. I 2011 vart EiendomsMegleren Ringerike Hadeland sine avdelingar på Gol og i Hemsedal fisjonert ut og fusjonert inn i selskapet. Banken kjøpte same året selskapet Hemsedal EiendomsMegling AS i Hemsedal. Denne verksemda er også fusjonert inn i selskapet. Etter denne fusjonen vart selskapsnamnet endra til EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS. Selskapet driv eigedomsmeikling i Hallingdal frå kontor på Geilo, Ål, Gol og Hemsedal. I Valdres har selskapet kontor på Fagernes, Heggenes og Beitostølen. Selskapet dekkjer stort sett det same geografiske området som banken. Selskapet

har 18 tilsette. Aktiviteten i marknaden har vore svært god også i 2016. Selskapet selde 632 egedomar mot 638 i 2016, og leverer sitt beste resultat nokon gong. Resultatet etter skatt for 2017 viser eit overskot på kr 3.954.000. I 2016 var overskotet på kr 3.546.000.

SpareBank 1 Hallingdal Egedom AS

Selskapet driv med utleige og drift av fast egedom og driftslausøyre. Selskapet vart stifta i mai 2005. Verksemda er avgrensa til å leige ut lokale og driftslausøyre til banken på Gol og i Hemsedal. I samband med samlokalisering av konsernet sine verksemdar, leiger selskapet ut lokale til dotterselskapa EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS og SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS på Gol og i Hemsedal. Selskapet leiger også ut lokale til enkelte andre eksterne leigetakarar i Hemsedal. Selskapet har ingen fast tilsette, men leiger inn frå andre selskap ved behov. Resultatet etter skatt i 2017 vart eit overskot på kr 553.000. I 2016 var overskotet på kr 940.000.

SpareBank 1 Hallingdal Invest AS

Selskapet har som føremål å investere i verksemdar. Selskapet vart stifta i 1982 som eit egedomsselskap, men endra namn og føremål i 2006. I 2009 kjøpte selskapet eit tomteområde på Flå der målet er å utvikle det for sal til utbyggjarar. Utbygging av feltet starta i 2012 og til no er det bygd i underkant av 20 bustader. Det er utbyggingsmogelegheiter for ytterlegare 50 einebustader eller ca. 100 einingar i rekkehus/leilegheitsbygg. Selskapet har også kjøpt ein egedom på Kikut på Geilo for utvikling og sal. Selskapet har ingen tilsette. Resultatet etter skatt i 2017 vart eit underskot på kr 1.155.000 mot eit underskot på kr 1.693.000 i 2016. Morbanken yter eit konsernbidrag tilsvarande det negative resultatet for 2017.

SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS

Selskapet vart stifta i 1998. SpareBank 1 Hallingdal kjøpte alle aksjane i selskapet i mai 2012. Same året vart banken sitt dotterselskap Hemsedal Regnskap AS fusjonert inn i selskapet. I 2014 fusjonerte selskapet med SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS. Ved utgangen av året har selskapet 49 tilsette ved avdelingane på Flå, Nes, Gol, Ål, Hemsedal, Fagernes, Heggenes og Beitostølen. Resultatet i 2017 er kraftig forbetra sidan i 2016 etter organisatoriske grep, men resultatet viser framleis eit underskot etter skatt på kr 2.089.000. I 2016 var underskotet på kr 5.623.000. Morbanken yter eit konsernbidrag for 2017 tilsvarande det negative resultatet.

SpareBank 1 ValHall Egedomsutvikling AS

Selskapet vart stifta i 2009 og var tidlegare eit dotterselskap under SpareBank 1 Hallingdal Invest AS. I 2013 overtok morbanken alle aksjane i selskapet. Selskapet eig forretningsbygg på Heggenes og Beitostølen som blir leigd ut til konsernet sine verksemdar. Deler av lokala på Heggenes er bygd om til leilegheiter. Selskapet har i 2017 seld "veksthuset" i Hemsedal (del av tidlegare COOP-bygget). Selskapet leiger i tillegg lokale på Fagernes, Gol og Flå som også blir utleigd til verksemdene i konsernet. Selskapet har 2 tilsette i deltidsstillingar. Resultat etter skatt i 2017 vart eit underskot på kr 2.786.000. Årsaka til det svake resultatet er tap ved sal av egedom og nedskrivning av verdi på bygg. I 2016 var underskotet 386.000. Morbanken yter eit konsernbidrag for 2017 på kr 500.000,-.

HallingRegnskap AS og Valdres Regnskap AS

Desse selskapa vart stifta i juni 2013 samstundes med at dei tidlegare selskapa med desse namna endra namn til høvesvis SpareBank 1 Regnskapshuset Hallingdal AS og SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS, seinare fusjonert til SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall. Dette er "sovande" selskap som er stifta for å beskytte selskapsnamna.

Fortsatt drift

I samsvar med lov om årsrekneskap mv. § 3-3a, stadfestar styret at føresetnadane for fortsett drift er til stades, og årsrekneskapen er sett opp etter denne føresetnaden.

Framtidsutsikter

Rentene er på veg oppover internasjonalt. Normalt vil dette ha effekt på norske renter ut til kundane fordi bankane sine innlån blir påverka av internasjonale renter. Det er signalisert ei heving av rentenivået mot slutten av 2018, men dette kan koma tidlegare. Me trur ikkje ei renteheving vil ha stor effekt på kort sikt, men det blir spanande å følgje kor raskt og kor store rentehevingane blir i åra framover.

Veksten i soliditets- og kapitalkrav flatar ut etter fleire år med sterk kapitalbygging i finansnæringa. Me forventar auka konkurranse og vekstfokus frå fleire aktørar i bransjen.

IT og kompetanse vil framleis vere endringsdrivarane i våre bransjar. Innan finans, forsikring, regnskap og eigedomsmekling vil det blir sett større krav til innovasjon og utnytting av ny tilgjengeleg teknologi. Det utfordrar eksisterande kostnadsbase og evna til å bruke meir på innovasjon av nye tenester.

Me trur miljøval – både ideologiske val og økonomiske val – vil prege kundeåtferda både i personmarknaden og i bedriftsmarknaden. SpareBank 1 Hallingdal Valdres har ambisjonar om å vere ei verksemd som går føre i arbeidet med å utvikle attraktive tenester som stimulerer våre kundar til å ta gode miljøval og dermed i tråd med vår ambisjon – saman for ei grøn framtid.

Styret ønskjer å takke banken sine tilsette for innsatsen gjennom 2017. Solid innsats i alle ledd i organisasjonen har gitt banken eit godt utgangspunkt for 2018. Styret vil også takke kundar, tillitsvalde og andre forbindelsar som er viktige for banken si verksemd og framleis sterke posisjon i marknaden. Ein syner elles til rekneskapen med noter.

Hallingdal, 31. desember 2017/13. februar 2018

<i>Kjell Vidar Bergo (sign.) styreleiar</i>	<i>Kristin Ourom (sign.) nestleiar</i>	<i>Sissel Bjørøen (sign.)</i>
<i>Odd Holde (sign.)</i>	<i>Tore Østlund (sign.)</i>	<i>Gro Lundby (sign.)</i>
<i>Vidar Isungset (sign.)</i>	<i>Ellen Intelhus (sign.)</i>	<i>Knut Oscar Fleten (sign.) adm. banksjef</i>

6. Resultatrekneskap

Tal i tabellar er i heile 1000 kroner

	Note	2017 Morbank	2017 Konsern	2016 Morbank	2016 Konsern
Renteinntekter og liknande inntekter					
Renter og liknande innt. av utlån til og fordr. på kred.inst.		2 773	3 084	3 559	3 876
Renter og liknande innt. av utlån til og fordr. på kundar		267 113	264 633	251 053	248 119
Renter og likn. innt. av sertifi., obl. og and. renteb. v.pap.	1	6 809	6 809	8 127	8 127
Andre renteinntekter og liknande inntekter		404	415	644	653
Sum renteinntekter og liknande inntekter		277 099	274 941	263 383	260 775
Rentekostnader og liknande kostnader					
Renter og liknande kostn. på gjeld til kred.institusjonar		5 282	5 375	6 053	6 100
Renter og liknande kostn. på innsk. frå og gjeld til kundar		67 942	67 823	68 282	68 184
Renter og liknande kostn. på utstedte verdipapir		22 236	22 236	27 285	27 285
Renter og liknande kostn. på ansvarleg lånekapital		922	922	-	-
Andre rentekostnader og liknande kostnader		4 892	4 900	4 782	4 790
Sum rentekostnader og liknande kostnader		101 274	101 256	106 402	106 359
NETTO RENTE- OG KREDITTPROVISJONSINNTEKTER		175 825	173 685	156 981	154 416
Utbytte og andre innt. av v.pap. med var. avkastning					
Inntekter av aksjar, andelar og andre verdipapir med var. avkast.	2	7 635	7 635	14 770	14 770
Inntekter av eigarinteresser i tilknytt selskap	2	44 162	32 327	17 307	28 154
Inntekter av eigarinteresser i konsernselskap	2	-3 559	-	-5 269	-
Sum utbytte og andre inntekter av v.pap.med var. avkastning		48 238	39 962	26 808	42 924
Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester					
Garantiprovisjon	5	1 426	1 426	1 462	1 462
Andre gebyr og provisjonsinntekter	6	77 991	77 991	70 485	70 485
Sum provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester		79 417	79 417	71 947	71 947
Provisjonskostnader og kostnader ved banktenester					
Andre gebyr og provisjonskostnader		6 290	6 290	6 103	6 103
Netto verdiendr, gev./-tap på val. og v.papir som er oml.m.					
Nto verdiendr., gev./-tap på sertifikat, obl.og andre renteb. v.pap.		1 804	1 804	5 668	5 668
Nto verdiendr., gev./-tap på aksjar og and. v.pap. med var.avkastn.		11 654	11 654	2 033	2 033
Nto verdiendr., gev./-tap på valuta og finansielle derivater	12	820	820	701	701
Sum nto verdiendr, gev./-tap på val. og v.papir som er oml.m.		14 278	14 278	8 402	8 402
Andre driftsinntekter					
Driftsinntekter faste eigedomar	4	66	1 040	109	2 388
Andre driftsinntekter		4 090	73 430	2 618	69 435
Sum andre driftsinntekter		4 156	74 470	2 727	71 823
SUM ANDRE INNTEKTER		139 799	201 837	103 781	188 993
SUM NETTO DRIFTSINNTEKTER		315 624	375 522	260 762	343 409

	Note	2017 Morbank	2017 Konsern	2016 Morbank	2016 Konsern
Løn og generelle administrasjonskostnader					
Løn	8a	54 697	98 065	62 223	108 069
Pensjonar	9	5 918	8 302	3 170	4 421
Sosiale kostnader		13 906	17 420	11 153	16 627
Administrasjonskostnader		38 452	37 860	37 262	36 739
Sum løn og generelle administrasjonskostnader		112 973	161 647	113 808	165 856
Avskrivningar m.v. av varige dr.middel og immatr. eigned.					
Ordinære avskrivningar	4	4 399	12 903	4 441	12 612
Nedskrivning eignedom		–	1 000	–	–
Sum avskrivningar m.v. av varige dr.middel og immatr. eigned.		4 399	13 903	4 441	12 612
Andre driftskostnader					
Driftskostnader faste eignedomar		43	5 569	42	3 122
Andre driftskostnader	7	25 779	32 211	27 806	37 195
Sum andre driftskostnader		25 822	37 780	27 848	40 317
SUM DRIFTSKOSTNADER		143 194	213 330	146 097	218 785
DRIFTSRESULTAT FØR TAP		172 430	162 192	114 665	124 624
Tap på utlån og garantiar					
Tap på utlån	3	8 983	8 983	9 593	9 593
Tap på garantiar	3	–	–	-445	-445
Sum tap på utlån, garantiar m.v.		8 983	8 983	9 148	9 148
Nedskrivning/reversering av nedskrivning og gevinst/tap på verdipapir som er anleggsmidler					
Gevinst/tap		-1 023	-2 877	12 170	-2 418
Sum nedsk/rev av nedsk og gev/tap på vp som er anl.m.		-1 023	-2 877	12 170	-2 418
RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		162 424	150 332	117 687	113.058
Skatt på ordinært resultat	14	28 048	27 577	19 655	18 553
RESULTAT AV ORDINÆR DRIFT ETTER SKATT		134 376	122 755	98 032	94 505
RESULTAT FOR REKNESKAPSÅRET		134 376	122 755	98 032	94 505
Overføringer og disponeringar:					
Overføringer					
Overført frå gåvefond		-3 000		-2 050	
Sum overføringer		-3 000		-2 050	
Disponeringar					
Utbytte på aksjar / grunnfondsbevis		33 594		24 500	
Overført til grunnfondskapital		12 379		8 837	
Overført til gåvefond og/eller gaver		3 000		2 050	
Overført til utjamningsfond		88 403		64 695	
Overført til anna eigenkapital		–		–	
Sum disponeringar		137 376		100 082	
SUM OVERFØRINGAR OG DISPONERINGAR		134 376		98 032	

7. Balanse per 31. desember 2017

Tal i tabellar er i heile 1000 kroner

EIGEDELAR	Note	2017 Morbank	2017 Konsern	2016 Morbank	2016 Konsern
Kontantar og fordringar på sentralbankar		71 664	71 664	71 508	71 508
Utlån til og fordringar på kredittinstitusjonar					
Utlån til og fordr. på kred.inst. utan avtalt løpet.el.opps.frist		562 044	561 692	359 568	359 583
Sum utlån til og fordringar på kredittinstitusjonar		562 044	561 692	359 568	359 583
Utlån til og fordringar på kundar					
Kasse-/drifts- og brukskredittar		1 156 994	1 156 994	1 150 450	1 150 123
Byggjelån		200 622	200 622	207 866	207 866
Nedbetalingslån		7 067 239	6 969 346	6 327 039	6 224 738
Sum utlån før nedskriving		8 424 856	8 326 962	7 685 355	7 582 727
- Individuelle nedskrivingar	3	10 138	10 138	10 157	10 157
- Gruppevise nedskrivingar	3	37 900	37 900	36 300	36 300
Sum netto utlån og fordringar på kundar		8 376 818	8 278 924	7 638 898	7 536 270
Overtekne eigedelar	3	21 330	21 330	14 246	14 246
Sertifikat, obligasjonar og andre rentebær. verdipapir m/fast avkastning					
Utstedt av andre – Sertifikat og obligasjonar		403 196	403 196	416 042	416 042
Sum sertifikat, obl. og andre rentebærande verdipapir	1	403 196	403 196	416 042	416 042
Aksjar og andre verdipapir m/var. avkastning					
Aksjar, andelar og grunnfondsbevis	2	460 586	460 906	427 055	427 374
Andelar i ansvarlege selskap, kommandittselskap m.v.	2	1 045	1 045	1 045	1 045
Sum aksjar og andre verdipapir m/var. avkastning		461 631	461 951	428 100	428 419
Eigarinteresser i tilknytt selskap	2	78 071	178 113	51 552	148 878
Eigarinteresser i konsernselskap	2	47 374	–	47 959	–
Immaterielle eigedelar					
Goodwill	4	–	1 414	–	3 359
Utsett skattefordel	14	5 193	6 121	4 560	5 189
Sum immaterielle eigedelar		5 193	7 535	4 560	8 548
Varige driftsmiddel					
Maskinar, inventar og transportmidlar		9 693	16 490	8 841	13 925
Bygningar og andre faste eigedomar		3 618	82 952	3 618	96 932
Andre varige driftsmidlar		2 322	2 322	2 996	2 996
Sum varige driftsmiddel	4	15 633	101 764	15 455	113 853
Andre eigedelar					
Andre eigedelar		4 754	25 629	5 006	26 103
Sum andre eigedelar		4 754	25 629	5 006	26 103
Forskotsbetalingar og opptente ikkje mottekne inntekter					
Opptente ikkje mottekne inntekter		19 783	47 142	19 065	38 706
Overfinansiering av pensjonsforpliktingar	9	–	–	–	4 314
Andre forskotsbetalte ikkje påløpte kostnader		955	1 901	2 159	2 815
Sum forskotsbetalingar og opptente ikkje mottekne inntekter		20 738	49 043	21 224	45 835
SUM EIGEDELAR	10,11	10 068 446	10 160 841	9 074 118	9 169 285

GJELD OG EIGENKAPITAL			2017	2017	2016	2016
	Note		Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
GJELD						
Gjeld til kredittinstitusjonar						
Lån og inns. frå kred.inst. utan avtalt løpetid eller opps.frist			9 281	9 281	–	327
Lån og inns. frå kred.inst. med avtalt løpetid eller opps.frist			100 000	100 714	100 000	99 673
Sum gjeld til kredittinstitusjonar	10,11		109 281	109 995	100 000	100 000
Innskot frå og gjeld til kundar						
Innskot frå og gjeld til kundar utan avtalt løpetid			5 968 953	5 943 127	5 452 129	5 437 392
Innskot frå og gjeld til kundar med avtalt løpetid			1 337 972	1 337 972	1 143 328	1 143 328
Sum innskot frå og gjeld til kundar	10,11		7 306 925	7 281 099	6 595 457	6 580 720
Gjeld stifta v/utsteding av verdipapir						
Obligasjonsgjeld	13		1 242 101	1 242 101	1 140 288	1 140 288
Sum gjeld stifta v/utsteding av verdipapir	10,11		1 242 101	1 242 101	1 140 288	1 140 288
Anna gjeld						
Anna gjeld			86 576	93 472	72 452	73 774
Sum anna gjeld			86 576	93 472	72 452	73 774
Påløpte kostnader og motteke ikkje opptente inntekter						
			14 035	22 193	13 976	22 026
Avsetningar for påløpte kostnader og forpliktingar						
Pensjonsforpliktingar	9		19 895	19 895	18 470	18 470
Utsett skatt			–	742	–	1 733
Andre avsetningar påløpte kostnader / forpliktingar			3 252	3 252	4 616	4 616
Sum avsetningar for påløpte kostnader og forpliktingar			23 147	23 889	23 086	24 819
Ansvarlig lånekapital						
Anna ansvarleg lånekapital			60 000	60 000	–	–
Sum ansvarleg lånekapital			60 000	60 000	–	–
SUM GJELD			8 842 066	8 832 749	7 945 259	7 941 627
EIGENKAPITAL:						
Innskote kapital						
Eigenkapitalbevis			805 700	805 700	805 700	805 700
Overkursfond			11 581	11 581	11 581	11 581
Kompensasjonsfond			1 176	1 176	1 176	1 176
Sum innskote eigenkapital			818 458	818 457	818 457	818 457
Opptent kapital						
Utjamningsfond			285 701	285 701	197 561	197 561
Grunnfondskapital			114 181	114 181	101 802	101 802
Gåvefond			8 039	8 039	11 039	11 039
Fond for vurderingsulikheiter			–	100 042	–	97 326
Anna eigenkapital			–	1 672	–	1 473
Sum opptent eigenkapital			407 922	509 635	310 402	409 201
SUM EIGENKAPITAL			1 226 379	1 328 092	1 128 859	1 227 658
SUM GJELD OG EIGENKAPITAL	10,11		10 068 446	10 160 841	9 074 118	9 169 285
POSTAR UTANOM BALANSEN						
Betinga forpliktingar						
Garantiar	5		523 930	523 930	601 153	601 153

Hallingdal, 31. desember 2017/13. februar 2018

Kjell Vidar Bergo (sign.) Kristin Ourom (sign.) Sissel Bjørøen (sign.)
styreleiar nestleiar

Odd Holde (sign.) Tore Østlund (sign.) Gro Lundby (sign.)

Vidar Isungset (sign.) Ellen Intelhus (sign.) Knut Oscar Fleten (sign.)
adm. banksjef

8. Endring i egenkapital

Morbank:	Innskote kapital			Opptent kapital			Sum
	Eigarandels- kapital	Overkurs- fond	Kompensa- sjonsfond	Grunnfonds- kapital	Utjæmnings- fond	Gåvefond	
Eigenkapital 1.1.2017	805 700	11 581	1 176	101 802	197 561	11 039	1 128 859
Prinsippendring ført direkte mot egenkapitalen					-262		-262
Endring gåver						-3 000	-3 000
Årets resultat				12 379	121 997		134 376
Utbytte					-33 594		-33 594
Eigenkapital 31.12.2017	805 700	11 581	1 176	114 181	285 702	8 039	1 226 379
Eigenkapital 1.1.2016	805 700	11 581	1 176	92 964	132 867	13 089	1 057 377
Prinsippendring ført direkte mot egenkapitalen							0
Endring gåver						-2 050	-2 050
Årets resultat				8 838	89 194		98 032
Utbytte					-24 500		-24 500
Eigenkapital 31.12.2016	805 700	11 581	1 176	101 802	197 561	11 039	1 128 859

Konsern:	2017	2016
Eigenkapital 01.01.2017	1 227 658	1 162 337
Verdiendring innarbeiding av felleskontrollert verksemd	14 535	-6 379
Mindreverdi Ål kontoret (solgt)	-	3 745
Bankinvest II (Solgt)	-	-14 588
Disponert av gåvefond	-3 000	-2 050
Pensjonsforpliktelse ført mot EK bank	-262	-
Utbytte	-33 594	-24 500
Årets overskot	122 755	109 093
Eigenkapital 31.12.2017	1 328 092	1 227 658

Fordeling av egenkapitalbevis

Sparebankstiftelsen Hallingdal	7.130.445 bevis	88,50 %
Sparebankstiftelsen Øystre Slidre	926.555 bevis	11,50 %

	01.01.2018	01.01.2017
Eigarandelskapital	805 700	805 700
Overkursfond	11 581	11 581
Utjæmningsfond	285 701	197 561
A Sum egenkapitalbevis eigaranes kapital	1 102 982	1 014 842
Grunnfondskapital eks gåver	114 181	101 802
Kompensasjonsfond	1 176	1 176
B Sum samfunnseigd kapital	115 357	102 978
Eigarandelsbrøk (A/(A+B))	90,53 %	90,79 %

9. Kontantstrømoppstilling

	2017 Morbank	2016 Morbank	2017 Konsern	2016 Konsern
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter				
Renteinnbetalinger, provisjonsinnbetalinger og gebyr fra kunder	345 438	324 095	342 958	321 161
Renteutbetalinger, provisjonsutbetalinger og gebyr til kunder	-66 147	-68 784	-66 028	-68 686
Utbetalinger av renter på andre lån	-33 809	-38 937	-33 911	-38 992
Innbetalinger av renter på andre lån	10 358	12 188	10 681	12 514
Innbetalinger av utbytte	48 823	17 308	48 823	17 308
Innbetalinger fra andre driftsinntekter	4 156	2 727	74 470	71 823
Utbetalinger til andre leverandører for varer og tenester	-81 540	-64 525	-94 262	-72 421
Utbetalinger til tilsette, pensjonsinnretninger, arb.giveravg., skattetrekk m.v.	-72 465	-79 465	-118 274	-135 893
Utbetalinger av skatter og offentlige avgifter	-17 731	-20 323	-18 443	-17 962
Netto resultat av handel med verdipapirer for kortsiktige foremål	15 692	110 183	15 691	124 644
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	152 775	194 467	161 705	213 496
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter				
Innbetalinger på tidligere avskrivne fordringer	1 449	93	1 449	93
Netto auke utlån til kunder	-755 435	-601 002	-769 031	-580 781
Utbetalinger ved kjøp av aksjer og andeler i andre foretak	-49 641	8 721	-39 676	-16 715
Utbetalinger ved kjøp av driftsmidler mv.	-4 577	-4 713	131	-18 108
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-808 204	-596 901	-807 127	-615 511
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter				
Netto auke innskot fra kunder	711 468	601 876	700 379	602 563
Netto endring innskot fra Norges Bank og andre finansinstitusjoner	9 281	-	9 995	-
Netto betaling ved endring av obligasjonsgjeld	101 813	-188 457	101 813	-188 457
Innbetalinger av ansvarleg lånekapital	60 000	-	60 000	-
Utbetalinger av utbytte	-24 500	-18 200	-24 500	-18 200
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	858 062	395 219	847 687	395 906
Netto kontantstrøm for perioden	202 633	-7 215	202 265	-6 109
Netto endring i kontantar og kontantekvivalenter	202 633	-7 215	202 265	-6 109
Behaldning kontantar og kontantekvivalenter ved starten av perioden	431 075	438 290	431 091	437 200
Behaldning kontantar og kontantekvivalenter ved slutten av perioden	633 708	431 075	633 356	431 091
Avstemming				
Resultat før skattekostnad	162 424	117 687	150 332	113 058
Betalt skatt i perioden	-28 681	-17 164	-29 500	-15 236
Gåver	-3 000	-2 050	-3 000	-2 050
Ordinære avskrivninger	4 399	4 441	13 903	12 612
Andre ikke-kontantposter	9 568	-352	8 983	12 894
Netto betaling ved handel med verdipapirer for kortsiktige foremål	2 437	89 611	4 290	118 660
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	1 425	-2 157	5 739	-6 471
Postar klassifisert som investerings- eller finansieringsaktivitet	-	-	8 861	-25 616
Endring i andre tidsavgrensingsposter	4 463	4 451	2 359	5 645
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	153 035	194 467	161 967	213 496
Kontantar og kontantekvivalenter er definert som:				
- Kontantar og fordringer på sentralbanker	71 664	71 508	71 664	71 508
- Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	562 044	359 568	561 692	362 463

10. Notar til konsernrekneskapen 2017

Tal i tabellar er i heile 1000 kroner

INNHALD

- Generelle rekneskapsprinsipp
- 1. Obligasjonar og andre renteberande verdipapir
 - Ansvarlege lån
- 2. Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis
 - Felleskontrollert verksemd
 - Dotterselskap
- 3. a. Risikoklassifisering av utlånsporteføljen
 - b. Tap på utlån
 - c. Utlån fordelt etter næring og geografi
 - d. Aldersfordeling på forfalle, men ikkje nedskrive utlån
 - e. Verkeleg verdi utlån
 - f. Kredittføretak
 - g. Overtatte eigedelar
- 4. Varige driftsmidlar – avskrivningar
- 5. Garantiansvar
- 6. Provisjonar og gebyr
- 7. Andre driftskostnader
- 8. a. Tillitsvalde og tilsette
 - b. Ekstern revisjon
- 9. Pensjonskostnader og -forpliktingar
- 10. Finansiell risikokommentar
 - Renteendringstidspunkt på eigedelspostar og gjeld / eigenkapital
- 11. Likviditetsrisiko
 - Restløpetid på eigedelspostar og gjeld / eigenkapital
- 12. Finansielle derivat
- 13. Gjeld
- 14. a. Utrekning av betalbare skattar
 - b. Utsett skatt
- 15. Kapitaldekning
- 16. Transaksjonar nærstående selskap

GENERELLE REKNESKAPSPRINSIPP

GENERELT

Bankens årsrekneskap for 2017 er utarbeidd i samsvar med rekneskapslova frå 1998, forskrift om årsregnskap for bankar samt god rekneskapsskikk. Under nokre av notane er det teke inn ytterlegare forklaringar og vist til postar i resultatrekneskap og balanse. Alle beløp i resultatrekneskapen, balansen og notar er i heile tusen kroner dersom ikkje anna er oppgitt. Årsrekneskapen er utarbeidd i samsvar med reglane i NGAAP (Norwegian Generally Accepted Accounting Principles).

Bruk av estimat

Leiinga har brukt estimat og føresetnader som har påverka resultatrekneskapen og verdsettinga av eigedelar og gjeld, samt usikra eigedelar og forpliktingar på balansedagen i utarbeidinga av rekneskapen i samsvar med god rekneskapsskikk.

Tidsavgrensing av renter, provisjonar og gebyr

Renter, provisjonar og gebyr er ført i resultatrekneskapen etter kvart som desse blir opptent som inntekter eller kjem på som kostnader. Utrekningar viser at etableringsgebyr på utlån ikkje overstig kostnadene ved etablering av det einskilde utlån. Etableringsgebyret blir difor ikkje fordelt over lånet si løpetid.

Inntektsføring/kostnadsføring

Forskotsbetalte inntekter ved slutten av året blir tidsavgrensa og ført som gjeld i balansen. Opptente, ikkje betalte inntekter ved slutten av året blir inntektsført og ført som eigedel i balansen. På engasjement der det blir gjort nedskrivningar for tap, blir renteinntekter resultatført ved bruk av effektiv rentemetode. Aksjeutbytte blir inntektsført i det året det blir utbetalt. Realisert kursgevinst/-tap blir resultatført etter gjennomsnittleg kost-prinsippet. Kjøp og sal av verdipapir blir bokført på oppgjerstidspunktet.

UTLÅN – FORKLARINGAR OG DEFINISJONAR

Vurdering av utlån

Banken sine utlån blir i utgangspunktet vurdert til pålydande med unntak av tapsutsette og misleghalde lån. Eit engasjement blir definert som garantiar, kausjonsansvar, løyvde rammekredittar og nedbetalingslån inkludert opptente, men ikkje betalte renter, gebyr og provisjonar. Banken sine utlån er vurdert til verkeleg verdi på utbetalingstidspunktet. I etterfølgjande periodar blir utlån vurdert til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Amortisert kost er anskaffelseskost med frådrag for betalte avdrag på hovudstol samt eventuelle nedskrivningar for verdifall. Gebyr ved etablering av lån overstig ikkje kostnadene og blir inntektsført ved diskontering.

Utlån med flytande rente vil ha ein bokført verdi tilsvarande verkeleg verdi. For banken sine utlån der det er avtala fastrente, vil verkeleg verdi kunne avvike vesentleg frå bokført verdi. Verkeleg verdi på fastrenteutlån er rekna ut som differansen mellom neddiskontert framtidig kontantstraum frå renteinbetalningar og neddiskontert framtidig kontantstraum basert på marknadsrente for restbindingstid ved utgangen av året.

Bustadlån overført til og formidla til kredittføretak som SpareBank 1 Boligkreditt AS (boligkreditt) og SpareBank 1 Næringskreditt AS (næringskreditt) er ikkje balanseført. Risikoen er vurdert til å vere overført til kredittføretaket, også for overførte lån som tidlegare har vore i banken sin balanse, og er difor frårekna. Alle nedbetalingslån i SpareBank 1 Boligkreditt AS ligg innafor 75 %, medan rammelån ligg innafor 60 % av marknadsverdi på bustad og er godt sikra bustadlån. Overførte lån til SpareBank 1 Næringskreditt AS ligg innafor 60 % av marknadsverdi på næringsseigedom. Restrisiko knytt til overførte lån er etter banken si vurdering avgrensa.

Behandling av engasjement som ikkje er misleghalde

Banken gjennomfører kvartalsvis vurdering av utlåns- og garantiporteføljen for både nærings- og personkundar. Engasjement som har migrert til ei låg risikoklasse eller engasjement med middels risikoklasse og med ein usikra risiko ved misleghald på over 1 mill. blir vurdert særskild av banken si spesialoppfølgingsgruppe. For engasjementa er det verdien av banken sin sikkerheit, låntakar si betalingsevne osv. som blir vurdert. Dersom gjennomgangen viser at tap kan påreknast, blir tapet bokført i banken sin rekneskap som individuell nedskrivning.

Behandling av misleghalde engasjement

Eit lån blir sett på som misleghalde når låntakar ikkje har betalt forfalle terminar innan 90 dagar etter terminforfall, eller når rammekredittar ikkje er dekkja inn som avtalt. Ved misleghald blir kunden sitt samla engasjement vurdert. Låntakar si tilbakebetalingsevne og sikkerheiter avgjer om eit tap må påreknast. Sikkerheita blir vurdert til antatt lågast realisasjonsverdi på berekningstidspunktet, med frådrag for salskostnader. Dersom det ligg føre objektive bevis på verdifall på bankens sine fordringar, blir dette ført som individuelle nedskrivningar.

Behandling av konstaterte tap

Ved misleghald over 90 dagar, konkurs, avvikling eller akkord, blir engasjement vurdert med omsyn til sikkerheit og betalingsevne for å få oversikt over banken sin risiko for tap. Ved objektive bevis på verdifall på engasjementet, blir engasjementet normalt først handsama som individuell nedskrivning. Engasjementet blir rekna som endeleg tapt når konkurs eller akkord er stadfesta, tvangspant ikkje har ført fram eller som følge av rettskraftig dom eller inngått avtale. Berekna verdifall på engasjementet blir då ført som konstatert tap, eventuelle individuelle nedskrivningar blir ført til inntekt. Endeleg konstaterte tap blir fjerna frå banken si låneportefølje og frå individuelle nedskrivningar månaden etter at alle sikkerheiter er realisert og det er konstatert at kunden ikkje er søkjegod.

Tilbakeføring av tidlegare tapsnedskrive engasjement

Tilbakeføring av tidlegare tapsnedskrive engasjement skal skje i den utstrekning tapet er redusert og objektivt kan knytast til ei hending etter nedskrivningstidspunktet.

Behandling av individuelle nedskrivningar på utlån

Individuelle nedskrivningar er avsetning til dekning av forventa tap på engasjement som er identifisert som tapsutsette på balansedagen. For at engasjementet skal klassifiserast som tapsutsett, må det liggje føre objektive bevis for at det har eit verdifall. Vurdering av om det ligg føre objektive bevis for verdifall skal gjerast på alle utlån som blir sett på som vesentlege. Nedskrivninga vil vere forskjellen mellom balanseført verdi og noverdi av framtidig kontantstraum i engasjementet. Utlån som er vurdert individuelt for nedskrivning og der nedskrivning er gjennomført skal ikkje vere med i gruppevurderinga av utlån. Banken fordeler sine utlån mellom PM – lån til personmarknaden og BM – lån til bedriftsmarknaden.

Behandling av nedskrivningar på grupper av utlån

Nedskrivning på grupper av utlån vil seie nedskrivning utan at dei enkelte tapsengasjement er identifisert. Låna blir handsama i grupper etter risikoklassifisering der erfaringstal på forventa tap i gruppa er sentral i vurderingane. Nedskrivninga er basert på objektive bevis for verdifall i banken si låneportefølje ut frå banken si vurdering av risiko for manglande betalingsevne med grunnlag i berekningar med basis i erfaringstal, konjunkturedringar, bransjeanalyser og andre tilhøve. Andre forhold kan vere verdifall på fast eigedom ved auka marknadsrenter, svikt i betalingsevne ved markert renteoppgang eller nedbemanning på større arbeidsplassar.

Tapsutsette engasjement

Grunnlag for vurdering av tap på ikkje-misleghalde engasjement er svak eller negativ eigenkapital og betalingsvanskar der kunden sin økonomiske situasjon medfører ein auka risiko for at tap vil kunne koma på eit seinare tidspunkt. Desse engasjementa blir klassifisert som tapsutsette.

Rapportering av misleghalde låneengasjement

Rapportering av misleghalde lån blir i tråd med myndigheitskrav rapportert slik at om kunden har eit eller fleire misleghalde lån eller overtrekk på innskotskonto, blir heile låneengasjementet til kunden rapportert.

FINANSIELLE INSTRUMENT

Verdipapir

Banken si behaldning av verdipapir blir spesifisert og verddivurdert ved slutten av kvar månad. Omløpsporteføljen og anleggsporfølje blir verddivurdert etter ulike reglar og kvar for seg. Sjå note 1 og 2.

Obligasjonar og sertifikat

Banken har obligasjonar definert som andre omløpsmiddel. Andre omløpsmidlar er vurdert til den lågaste verdi av kjøpskostnad og verkeleg verdi. Obligasjonsbeholdninga er samansett i samsvar med krav til avkastning og risiko og er ein del av banken sin likviditetsbuffer. Forvaltninga av obligasjonsporteføljen er sett ut til ein profesjonell aktør. Bokføringa av verdipapirtransaksjonar blir utført av SpareBank 1 SMN som også fastset verkeleg verdi på dei einskilde obligasjonane og sertifikatata. Dei nyttar prisar notert i marknaden.

Aksjar og grunnfondsbevis

Aksjar og grunnfondsbevis er klassifisert som omløps- eller anleggsmidlar. Omløpsmidlar blir vurdert til den lågaste verdi av kjøpskost og verkeleg verdi. Grunnlag for verkeleg verdi for børsnoterte aksjar som er omløpsmidlar, er børskurs på måletidspunktet. Grunnlag for verkeleg verdi for ikkje-børsnoterte aksjar som er omløpsmidlar eller anleggsmidlar, er kjøpskost. Dersom verkeleg verdi av aksjane klassifisert som anleggsmidlar fell under kjøpskostnad, og verdifallet er vurdert til ikkje å vere av forbigående karakter, blir aksjeverdien skrivne ned. Nedskrivninga blir reversert i den utstreking grunnlaget for nedskrivninga ikkje lenger er til stades.

Investeringar i dotterselskap/tilknytte selskap/felleskontrollert verksemd

Investeringar i dotterselskap blir vurdert etter eigenkapitalmetoden. Resultat frå dotterselskap blir innarbeidd i morbanken kvartalsvis. Investeringar i tilknytte/felleskontrollert verksemd blir vurdert etter kostmetoden i morbanken. Kostmetoden medfører at aksjen blir balanseført til kostpris. Utbytte blir inntektsført på det tidspunktet utbyttet er opptent. I konsernet blir tilknytte selskap/felleskontrollert verksemd vurdert etter eigenkapitalmetoden.

VARIGE DRIFTSMIDDEL OG IMMATERIELLE EIGEDELAR

Varige driftsmiddel

Varige driftsmiddel blir vurdert i balansen til kjøpskostnad, med fråtrekk av ordinære bedriftsøkonomiske avskrivningar og eventuelle nedskrivningar. Nedskrivningar blir gjennomført i den utstreking verkeleg verdi er lågare enn balanseført verdi. Då blir verdien skrivne ned til verkeleg verdi. Sistnemnde er høgaste verdi av salsverdi og bruksverdi. Ordinære avskrivningar blir rekna på grunnlag av egedelen sin økonomiske levetid og eventuell restverdi. Følgjande lineære avskrivingssatsar blir lagt til grunn:

Tomter	0 %
Forretningsbygg	2,5-4 %
Inventar, maskinar og utstyr	10-30 %
Goodwill	10 %

Pensjonsplikter og pensjonskostnader

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktingar blir rekna inn i samsvar med IAS 19. Denne internasjonale rekneskapsstandarden krev at aktuarielle gevinstar og tap blir ført direkte mot eigenkapitalen i den perioden dei oppstår.

Sjå elles note 9 for meir detaljar omkring pensjonskostnader.

SKATT

Skattar blir kostnadsført etter kvart og er knytt til det rekneskapsmessige resultatet før skatt. Netto utsett skattefordel er berekna med 25 % på grunnlag av midlertidige forskjellar som eksisterer mellom rekneskapsmessige og skattemessige verdiar. Skatteaukande og skattereduserande midlertidige forskjellar, som reverserer eller kan reverserast i same periode, er utlikna og nettoført. Årets skattekostnad omfattar betalbar skatt for inntektsåret og endringar i utsett skatt og utsett skattefordel. Eventuelle endringar i utsett skatt og utsett skattefordel kjem fram som årets skattekostnad i resultatrekneskapskapen saman med betalbar skatt for inntektsåret. Utsett skatt blir berekna på bakgrunn av forskjellar mellom rapporterte skattemessige og rekneskapsmessige resultat som vil bli utlikna i framtida.

OMREKNINGSREGLAR FOR VALUTA

Pengepostar i utanlandsk valuta er vurdert til kursen pr 31.12.17.

KONTANTSTRAUMOPPSTILLING

Kontantstraumar frå operasjonell drift av banken er definert som renter frå utlåns- og innskotsverksemda mot kundar, netto inn- og utbetalingar frå utlåns- og innskotsverksemda, samt utbetalingar generert frå omkostningar knytt til banken si ordinære verksemd. Investeringsaktivitetar er definert som kontantstraumar frå verdipapirtransaksjonar. I tillegg blir kontantstraumar knytt til investeringar i driftsmiddel og eigedomar teke med. Finansieringsaktivitetar (funding) inneheld kontantstraumar frå opptak og nedbetaling av obligasjonsgjeld og innlån frå marknaden.

KONSOLIDERING

Konsernrekneskapskapen som er lagt fram omfattar SpareBank 1 Hallingdal Valdres, samt banken sine heileigde dotterselskap EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS, HallingRegnskap AS, SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS, SpareBank 1 Hallingdal Invest AS, SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS, SpareBank 1 ValHall Eigedomsutvikling AS og Valdres Regnskap AS. Interne føringar og mellomværande mellom banken og dei nemnde dotterselskapa blir eliminert.

LEASING-/FACTORINGAVTALER

Banken har ingen slike avtaler.

Note 1: Obligasjonar og andre renteberande verdipapir morbank

Heile obligasjonsporteføljen er klassifisert som bankportefølje, og er børsnoterte verdipapir. Obligasjonar er vurdert til det lågaste av marknadsverdi (børskurs 31.12) og kostpris. Porteføljeprinsippet er nytta. Ut frå dagleg gjennomsnittleg verdipapirbeholdning for obligasjonar / ansvarlege lån på kr 400 mill. utgjør avkastninga 2,26 %.

Behaldninga av obligasjonar er sett saman slik:

Obligasjonar/ansvarlege lån morbank	2017	2016
Utstedt av det offenlege		
Utsedt av andre	403 196	416 042
Sum obligasjonar / ansvarlege lån morbank	403 196	416 042

Overstående portefølje fordeler seg slik :	Risikovekt	Bokført verdi	Bokført verdi
	0 %	–	–
	10 %	174 015	188 845
	20 %	11 961	31 579
	50 %	132 892	92 265
	100 %	84 328	103 353
		403 196	416 042

Rentefølsemd på verdipapir

Verdipapirportefølja til banken hadde ved slutten av året ei rentefølsemd rekna til kr 1,1 mill. ved 2 %-poeng renteendring. Fastsett ramme for rentefølsemd er kr 9,8 mill. ved 2 %-poeng renteendring. Plasseringane brukar ein liten del av banken si samla ramme for renterisiko.

Ansvarleg lånekapital	2017	2016
Ansvarleg lån i kredittinstitusjonar	3 214	20 968
Sum ansvarleg lånekapital	3 214	20 968

Note 2: Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis

Behaldninga er klassifisert som bankportefølje (kortsiktig) og anleggsporfølje. Behaldninga er vurdert til det lågaste av marknadsverdi (børsverdi 31.12) og kostpris for porteføljane. Nedskrivning blir gjort dersom marknadsverdi for porteføljen er lågare enn kostpris.

Aksjar:	Organisasjonsnr.	Antal aksjar	Bokført verdi	Marknadsverdi
Tisleidalen Hyttegrend AS	890 956 262	35 690	2 275	2 275
Sum aksjar			2 275	2 275
Aksjefond :				
BNPP FLEXI I EQ WORLD PURE LOW VOL		179	27 116	27 108
Parvest Equity Nordic small I CAP		34 405	5 568	8 967
Parvest Equity Best Sel Europe NOK CL CAP		3 607	5 600	6 548
Parvest Equity World Emerging CL Cap		828	2 889	4 829
Alfred Berg Norge	957 801 412	87 203	38 370	54 771
Sum aksjefond			79 543	102 223
Obligasjonsfond:				
Alfred Berg OMF Kort, Inst II	998 603 358	66 951	68 408	68 987
Alfred Berg Kort Stat		28 346	35 474	35 125
Sum obligasjonsfond			103 882	104 112
Pengemarkedsfond:				
Alfred Berg Pengemarked	966 491 167	497 028	20 376	20 081
Pluss Likviditet II, pengemarkedsfond	983 900 232	62 227	30 943	31 086
Odin Pengemarked	980 146 650		10 216	10 440
Sum pengemarkedsfond			61 535	61 607
Grunnfondsbevis:				
Kvinesdal sparebank	937 894 805	3 546	248	248
Hjelmeland sparebank	937 896 581	4 243	394	394
Sparebank 1 Østlandet	920 426 530	419 962	26 794	38 007
Sum grunnfondsbevis			27 436	38 649
Sum kortsiktig plassering morbank			274 671	308 866

Anleggsaksjar :	Organisasjonsnr.	Antal aksjar	Bokført verdi
Eiendomskreditt AS	979 391 285	3 707	371
Eiendomsmegleren Ringerike Hadeland AS	953 376 040	50	1 051
FO Secondaries Direct III IS		9	185
Orkla ASA	910 747 711	1 664	177
Sparebank 1 Markets	992 999 101	23 178	4 627
Spama AS	916 148 690	180	16
SpareBank 1 Boligkreditt AS	988 738 387	833 953	125 192
SpareBank 1 Kredittkort AS	975 966 453	31 266	9 690
SpareBank 1 Næringskreditt AS	894 111 232	84 912	26 638
SpareBank 1 Mobilbetaling AS	916 389 418	97	2 802
SpareBank 1 SMN Finans AS	937 901 003	1 048	13 584
Visa Inc. A-aksjar		372	161
Visa Inc. C-aksjar		868	375
Proaware	995 756 080	10 041	301
Konsernbidrag Tisleidalen			776
Nedskrivningar			-32

Sum anleggsaksjar morbank 185 915

Sum aksjar og grunnfondsbevis morbank 460 586

Aksjar	Bokført verdi
Anleggsaksjar 01.01	163 800
Tilgang	22 100
Endring i nedskrivningar	15
Anleggsaksjar 31.12 morbank	185 915

Andelar i ansvarleg selskap

Selskapet blir ført til kostpris i morbank og konsern.

Selskap: Samarbeidende Sparebanker Utvikling DA

	Eigarandel	
Andel selskapskapital	5,527	1 045

Felleskontrollert verksemd

Felleskontrollerte verksemd er klassifisert saman med tilknytt selskap. Felleskontrollerte verksemd blir ført til kostpris i morbank. I konsernrekneskapen blir resultatet innarbeidd i hht. eigenkapitalmetoden.

Selskap: Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS

	Eigarandel	
Andel selskapskapital (inkl. andel innskutt overkurs)	7,790	716
Balanseverdi 31.12		5 588

Balanseverdi 01.01 konsern

Utbytte	-8 901
Verdiregulering	3 929
Emisjon	4 247
Resultat andel	4 585

Balanseverdi 31.12 konsern 47 644

Selskap: Samarbeidende Sparebanker AS

	Eigarandel	
Andel selskapskapital	7,750	26 145
Balanseverdi 31.12		72 483

Balanseverdi 01.01 konsern

Utbytte	-35 260
Emisjon	22 272
Verdiregulering	10 622
Resultat andel	27 741

Balanseverdi 31.12 konsern 130 469

Selskap	Land	Eigedelar	Gjeld	Eigenkapital	Driftsinntekter	Resultat
Samarbeidende Sparebanker AS	Norge	1 715 485	31 010	1 684 475	30 638	358 162
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	Norge	697 200	85 000	611 298	2 168	58 831

Verdi

Verdiregulering skuldast innarbeidd av urealiserte gevinstar i livsforsikringselskap. God rekneskapskikk i Norge er for livsforsikringselskap tilpassa internasjonale rekneskapsreglar (IFRS), som tillet balanseføring av urealiserte gevinstar.

Dotterselskap

SpareBank 1 Hallingdal Valdres er eineaksjonær i SpareBank 1 Hallingdal Invest AS, SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS, SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS, EiendomsMegler 1 Fjellmegleren AS, SpareBank 1 Valhall Eigedomsutvikling AS, Valdres Regnskap AS, samt HallingRegnskap AS. Dotterselskap er innarbeid etter eigenkapitalmetoden.

SpareBank 1 Hallingdal Invest AS (org.nr. 933 659 534)

Selskapet eig diverse lokale aksjar og andelar. Selskapet vart stifta i 1982. Selskapet har ingen faste tilsette.

SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS (org. nr 888 222 952)

SpareBank 1 Hallingdal Eigedom AS driv med kjøp, bygging, leige og drift av fast eigedom, samt utleige av driftsmidlar. Selskapet vart stifta i 2004. Selskapet har ingen tilsette. Selskapet leiger ut lokale til banken i Hemsedal og Gol.

SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS (org. nr. 980 289 648)

Selskapet har 49 tilsette. Verksemda består av å yte bistand til næringslivet i form av rekneskapsføring og informasjonsteneste.

Dagleg leiar er Knut Oscar Fleten. Selskapet overtok SpareBank 1 Regnskapshuset Valdres AS gjennom ein fusjon i 2014.

Den nye samanslåtte eininga skifta navn til SpareBank 1 Regnskapshuset ValHall AS.

Eigedomsmegler 1 Fjellmegleren AS (org.nr. 982 082 161)

Eigedomsmegler 1 Fjellmegleren AS har 18 tilsette. Verksemda driv eigedomsmekling. Dagleg leiar er Gjermund Svendsen-Rosendal.

SpareBank 1 Valhall Eigedomsutvikling AS (org. nr. 994 486 381)

Selskapet vart stifta i 2009. Selskapet har 3 faste eigedomar for drift og utleige.

Selskapet leiger ut lokal til banken på Fagernes, Heggenes og Beitostølen. Selskapet har 2 tilsette.

Valdres Regnskap AS (org. nr. 912 208 958) – Selskapet har ingen tilsette og ingen aktivitet.

HallingRegnskap AS (org. nr. 912 177 769) – Selskapet har ingen tilsette og ingen aktivitet.

Følgjande postar i banken sin morrekneskap er påverka av engasjementet med dotterselskapa:

	SB 1 Hallingdal Invest AS		SB 1 Hallingdal Eigedom AS		EM 1 Fjellmegleren AS		SB 1 Valhall Eigedomsutv. AS	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Renteinntekter på utlån frå kundar	548	590	993	1 112	38	52	878	926
Renteutgifter på innskot frå kundar	19	29	11	11	60	24	9	2
Andre driftsutgifter	–	–	6 215	6 497	–	–	–	–
Andre driftsinntekter	–	–	–	–	117	142	–	–
Innskot frå kundar	2 231	2 324	1 731	3	11 888	8 436	5 144	2 450
Utlån til kundar	22 600	22 600	39 678	42 351	373	737	35 615	36 613
Bokført verdi i morbanken 01.01	2 331	3 240	14 339	13 341	20 598	19 146	3 133	100
Andel av årets resultat	-1 155	-1 693	603	998	1 861	1 452	-2 786	-386
Kjøp i løpet av året	–	–	–	–	–	–	–	1 900
Netto konsernbidrag	309	784	–	–	–	–	375	1 519
Bokført verdi i morbanken 31.12	1 485	2 331	14 942	14 339	22 459	20 598	722	3 133
Bokført eigenkapital i dotterselskapet	1 490	2 331	17 382	16 829	20 778	16 823	728	3 133
Bokført resultat i dotterselskapet	-1 155	-1 693	553	940	3 955	3 546	-2 786	-386
	SB 1 Regnskapsh. ValHall AS		Halling-Regnskap AS		Valdres Regnskap AS			
	2017	2016	2017	2016	2017	2016		
Renteinntekter på utlån frå kundar	–	282	–	–	–	–		
Renteutgifter på innskot frå kundar	42	4	–	–	–	–		
Lønn og generelle adm kost	450	375	–	–	–	–		
Andre driftsinntekter	225	373	–	–	–	–		
Innskot frå kundar	4 821	1 515	3	3	9	9		
Utlån til kundar	–	327	–	–	–	–		
Bokført verdi i morbanken 01.01	7 531	2 589	11	15	13	17		
Andel av årets resultat	-2 088	-5 623	3	-4	3	-4		
Kjøp i løpet av året	–	5 000	–	–	–	–		
Netto konsernbidrag	2 290	5 565	–	–	–	–		
Bokført verdi i morbanken 31.12	7 733	7 531	14	11	16	13		
Bokført eigenkapital i dotterselskapet	7 794	7 531	9	6	13	15		
Bokført resultat i dotterselskapet	-2 089	-5 623	3	-4	3	-4		

Note 3a: Risikoklassifisering av utlånsporteføljen

Risikoklassifisering

SpareBank 1 Hallingdal Valdres risikoklassifiserer alle sine utlånsengasjement. Kundane blir klassifisert etter reint objektive kriterier som åtføring, inntening, tæring og sikkerheit. Klassifiseringa er ein integrert del av kredittprosessen og alle kundar blir kvar månad risikoklassifisert i banken sitt risikoklassifiseringssystem. Privatkundar blir anonymisert. Systemet blir drifta av SpareBank 1-alliansen og gir ein god oversikt over risikoen i utlånsporteføljen til ei kvar tid. Klassifiseringa blir vidare brukt som eit grunnlag for prioritering av ressursbruk, vurdering av framtidige tapsprognosar og val av satsingsområde. Prising av utlån og garantiar er knytt til risikoklassar gjennom banken si prisliste. Prislista er delt inn i intervall for pris i kvar risikoklasse.

	Brutto utlån		Garantiar		Trekkrettar		Individuelle nedskrivningar		Forventa årleg tap
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2018
Svært låg risiko	3 673 968	3 215 548	306 981	293 187	599 905	583 442	-	-	393
Låg risiko	1 772 804	1 670 005	57 931	61 690	80 814	101 673	-	-	462
Moderat risiko	2 374 371	2 220 932	93 567	167 637	108 065	84 492	-	-	3 590
Høg risiko	242 919	170 196	9 363	6 617	21 212	21 212	-	-	1 229
Svært høg risiko	331 942	350 822	55 995	59 875	14 643	8 175	-	-	6 646
Misleghelede og nedskrive	28 852	57 852	93	12 148	30	99	10 138	10 157	479
Sum	8 424 856	7 685 355	523 930	601 153	824 669	799 092	10 138	10 157	12 800

Dei gruppevise nedskrivningane i SpareBank 1 Hallingdal Valdres utgjer pr. 31.12.17 totalt 37,9 mill. kroner og er ein auke på 1,6 mill. i høve til 2016. Endringar i porteføljen blir rapportert gjennom året i banken sin risikorapport. Denne avstemminga skjer kvartalsvis og baserer seg på utrapportert migrering mellom risikoklassane. I 2017 har banken hatt ein samla utlånsvekst i balansen på 9,6 % med sterkast vekst innafor privatmarknaden (11,8 %). Forventa framtidig tap byggjer på tal frå risikoklassifiseringssystemet. Banken ventar ein tapskostnad i 2018 som er litt over nivået i 2017. Forventa årleg tap for 2018 er budsjettert til 2,7 mill. kroner for privatmarknaden og 10,1 mill. kroner for bedriftsmarknaden med ei fordeling mellom risikoklassane som byggjer på forventa tapsprosent for kvar kundegruppe i risikoklassifiseringssystemet pr. 31.12.17.

Næringsliv	Brutto utlån		Garantiar		Trekkrettar	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Offentleg sektor	-	175	75	75	6 000	6 000
Finansiell sektor	88 360	92 980	-	-	-	-
Primærnærings	460 017	405 117	36 432	41 435	59 548	65 263
Industri	83 825	77 482	11 355	23 094	11 286	9 405
Bygg, anlegg og kraft	414 019	442 975	85 174	94 994	68 013	100 370
Handel	102 462	106 445	25 392	27 571	36 373	35 897
Service og personleg tenesteyting	1 845 501	1 704 240	153 289	190 334	106 319	83 968
Sum næringsliv	2 994 184	2 829 414	311 716	377 502	287 538	300 903
Personkundar	5 430 672	4 855 941	212 213	223 651	537 130	498 190
Sum	8 424 856	7 685 355	523 930	601 153	824 669	799 093

Næringsliv	Mislegaldne engasjement		Tapsutsette engasjement		Individuelle nedskrivningar	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Offentleg sektor	-	-	-	-	-	-
Finansiell sektor	-	-	-	-	-	-
Primærnærings	-	1 977	-	-	-	-
Industri	-	3 121	-	-	-	-
Bygg, anlegg og kraft	3 272	7 634	-	-	144	678
Handel	-	21 238	-	-	448	965
Service og personleg tenesteyting	12 028	19 436	-	-	4 458	2 220
Sum næringsliv	15 300	53 406	-	-	5 050	3 863
Personkundar	12 321	14 789	2 620	1 530	5 088	6 294
Sum	27 621	68 195	2 620	1 530	10 138	10 157

Gruppevise nedskrivningar er ikkje fordelt på næring. Sjå kommentar ovanfor.

Note 3b: Tap på utlån

	2017	2016	2015	2014	2013
Individuelle nedskrivninger 01.01	10 157	14 616	18 889	15 052	13 803
- konstaterte tap med tidlegare nedskrivningar	-2 124	-6 385	-6 268	-5 924	-798
+ auka individuelle nedskrivningar	51	576	2 785	693	453
+ nye individuelle nedskrivningar	2 893	2 583	1 915	9 747	4 463
- tilbakeførte individuelle nedskrivningar	-533	-1 116	-2 975	-684	-1 644
+ amortiseringseffekt	-306	-117	270	5	-1 225
Individuelle nedskrivningar 31.12	10 138	10 157	14 616	18 889	15 052
Gruppevise nedskrivninger 01.01	36 300	30 000	30 000	28 500	22 500
-/+ nedskrivningar i perioden	1 600	6 300	-	1 500	6 000
Gruppevise nedskrivningar 31.12	37 900	36 300	30 000	30 000	28 500
Avsetning på garantiar 01.01	-	1 000	400	400	-
- konstaterte tap med tidlegare avsetningar	-	-1 000	-400	-	-
+ nye individuelle avsetningar	-	-	1 000	-	400
Avsetning på garantiar 31.12	-	-	1 000	400	400
Endring i individuell nedskrivning	287	-4 341	-4 543	3 832	2 474
Tapsført amortiseringseffekt	1 002	378	2 430	1 565	262
Endring i gruppevis nedskrivning	1 600	6 300	-	1 500	6 000
Endring i nedskrivning på garantiar	-	-1 000	600	-	400
Konstaterte tap med tidl. nedskrivning	2 124	6 384	6 668	5 924	798
Konstaterte tap utan tidl. nedskrivning	5 419	5 804	2 066	5 140	4 615
Inngang på tidlegare konstaterte tap	-1 449	-4 377	-889	-3 586	-3 573
Tapskostnad utlån / garantiar i perioden	8 983	9 148	6 332	14 375	10 976
	2017	2016	2015	2014	2013
Brutto misleghaldne engasjement	27 620	68 195	76 899	87 875	105 462
Individuelle nedskrivningar	-7 794	-10 016	-13 842	-18 889	-13 425
Sum netto misleghaldne engasjement	19 826	58 179	63 057	68 986	92 037
Tapsutsette engasjement	2 620	1 617	1 309	454	4 794
Individuelle nedskrivningar	-1 166	-141	-377	-	-2 027
Sum netto tapsutsette engasjement	1 454	1 476	932	454	2 767

Resultatførte renter på utlån der det er gjennomført nedskrivning for tap utgjør kr 1.896.734

Note 3c: Utlån fordelt etter næring og geografi

	2017	2016	2015	2014	2013
Fordeling av utlån til kundar					
Utlån til næringsliv	2 994 184	2 846 432	2 850 621	2 787 523	2 578 465
Utlån til personmarknad	5 430 672	4 838 923	4 237 296	3 982 067	3 966 272
Sum utlån til kundar	8 424 856	7 685 355	7 087 917	6 769 590	6 544 737
Utlån fordelt etter geografi					
Kjerneområde, Hallingdal og Valdres	5 314 928	4 945 306	4 926 648	4 807 162	4 737 888
Buskerud, øvrige	377 168	301 830	223 021	228 469	207 289
Oppland, øvrige	65 317	45 740	62 840	54 507	35 773
Oslo / Akershus	2 037 391	1 631 932	1 417 636	1 253 864	1 182 712
Andre	630 052	760 547	457 772	425 588	381 075
Sum	8 424 856	7 685 355	7 087 917	6 769 590	6 544 737

Note 3d: Aldersfordeling på forfalle, men ikkje nedskrivne utlån

Tabellen viser forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskot fordelt på antall dagar etter forfall som ikkje skuldast forsinkelsar i betalingsformidlinga. Heile utlånsengasjementet er inkludert når delar av eit engasjement er forfalle. Tilsvarande er heile engasjement med nedskrivning helde utanom.

2017	1-3 mnd.	3-6 mnd.	6-12 mnd.	over 12 mnd.	Sum
Utlån og fordringar til kundar					
Personmarknad	34 680	5 089	1 577	1 230	42 576
Bedriftsmarknad	3 001	–	517	3 744	7 262
Sum misleghald	37 681	5 089	2 094	4 973	49 838
2016	1-3 mnd.	3-6 mnd.	6-12 mnd.	over 12 mnd.	Sum
Utlån og fordringar til kundar					
Personmarknad	39 114	3 277	1 019	4 299	47 709
Bedriftsmarknad	74 933	18 915	5 129	19 228	118 206
Sum misleghald	114 047	22 192	6 148	23 528	165 915

Note 3e: Verkeleg verdi utlån

Nedbetalingslån med fastrente	31.12.2017	31.12.2016
Marknadsverdi	447 805	486 108
Bokført verdi	449 759	486 615
Meir- /mindreverdi (-)	-1 954	-507

Av fastrenteutlån på 449,8 mill. kroner er 295 mill. sikra med rentebytteavtaler.

Note 3f: Overførte lån til kredittføretak

Banken har pr. 31.12.2017 overført bustadlån for 2.197 mill. til SpareBank 1 Boligkreditt AS og næringslån for 73,2 mill. til SpareBank 1 Næringskreditt AS. For kvart overført lån mottok banken ein provisjon som er lik differansen mellom kunderenta og kredittføretaket si finansieringsrente (avrekningsrente) med fråtrekk av administrasjonskostnader. Total provisjon frå SpareBank 1 Boligkreditt i 2017 er 18,7 mill. kroner. Motteke provisjon frå SpareBank 1 Næringskreditt utgjør 0,1 mill. SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt blir rekna som nærståande partar (sjå note 16).

Note 3g: Overtekne eigedelar

	31.12.2017	31.12.2016
Gartneri	1 846	1 846
Leilighetsbygg for fritidsmarknaden	13 500	6 200
Forretningsbygg	4 484	–
Tomtefelt for fritidsmarknaden	700	–
Tomtefelt for fritidsmarknaden	800	6 200
	21 330	14 246

Note 4: Varige driftsmidler – avskrivningar

Varige driftsmidler er ført opp i balansen til anskaffelseskost med fråtrekk for ordinære lineære avskrivningar.

Det er nytta same avskrivningssats som tidlegare år.

	Maskiner inventar	Bygningar tomter	Påkost leigde lokaler	Sum morbank	
Morbank					
Anskaffelseskost pr. 01.01	26 068	3 690	9 858	39 616	
- avgang i året	6 287	–	–	6 287	
+ tilgang i året	4 452	–	426	4 878	
Anskaffelseskost pr. 31.12	24 233	3 690	10 284	38 207	
Samla ordinære avskrivningar 01.01.	17 227	71	6 862	24 160	
Avskrivning på avgangar i året	5 986	–	–	5 986	
Nedskrivning	–	–	–	–	
Årets ordinære avskrivning	3 299	–	1 100	4 399	
Samla ordinære avskrivningar 31.12	14 540	71	7 962	22 573	
Bokført verdi pr. 31.12	9 693	3 618	2 322	15 633	
Ordinær avskrivningssats	10-30 %	0-4%	10 %		
	Maskiner inventar	Bygningar inkl tomt	Påkost leigde lokaler	Sum konsern	Goodwill
Konsern					
Anskaffelseskost pr. 01.01	41 333	135 499	9 858	186 690	44 876
- avgang i året	7 972	9 970	–	17 942	–
+ tilgang i året	8 356	575	426	9 357	–
Anskaffelseskost pr. 31.12	41 717	126 104	10 284	178 105	44 876
Samla ordinære avskrivningar 01.01.	26 243	38 555	6 862	71 660	41 584
Avskrivning på avgangar i året	6 032	1 313	–	7 345	–
Nedskrivning	–	1 000	–	1 000	–
Årets ordinære avskrivning	5 016	4 909	1 100	11 025	1 878
Samla ordinære avskrivningar 31.12	25 227	43 151	7 962	76 340	43 462
Bokført verdi pr. 31.12	16 490	82 952	2 322	101 764	1 414
Ordinær	10-30%	0-4 %	10 %		10 %

Banken sin funksjonærbustad er i sin heilskap leigd ut. Totale leigeinntekter frå eksterne leigetakarar for bustaden i 2017 utgjer kr. 66.324,-.

Note 5: Garantiar og andre betinga forpliktingar

Banken sitt garantiansvar per 31.12 fordeler seg slik:	2017	2016
Lånegarantiar/valutalånegarantiar	429 154	499 092
Betalingsgarantiar	27 694	36 273
Kontraktsgarantiar	35 792	24 746
Skattegarantiar	2 872	2 872
Anna garantiansvar	28 418	38 170
Totalt garantiansvar	523 930	601 153

Pantstillelsar

Obligasjonar pålydande kr 20 mill. er pantstilt for tilgang til lån i Norges Bank.

Bankenes Sikringsfond

Lov om sikringsordningar for bankar og offentleg administrasjon mv. av finansinstitusjonar pålegg alle sparebankar å vera medlem av Bankenes Sikringsfond. Fondet pliktar å dekkje tap som ein innskytar får på innskot i ein medlemsinstitusjon. Dersom ein innskytar har innskot som samla overstig kr 2 mill., pliktar ikkje fondet å dekkje tap på den delen av samla innskot som overstig dette beløpet.

	2017	2016
Avgift	4 892	4 783

Note 6: Prinsipp for periodisering av provisjon, gebyr m.v.

Gebyr og provisjon blir tatt inn i resultatrekneskapen etter kvart som disse blir tent opp som inntekter eller kjem på som kostnader.

Etableringsgebyr blir periodisert i den utstrekning dei overstig kostnader i tilknytning til etablering av det enkelte utlån og Finanstilsynet sine beløpsgrenser. Det er ikkje periodisert gebyr eller provisjon ved utgangen av året.

Fordeling av opptente andre provisjonar og gebyr:	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
	2017	2017	2016	2016
Betalingsformidling	21 273	21 273	24 003	24 003
Verdipapirhandel	2 917	2 917	2 595	2 595
Forsikring	17 123	17 123	15 244	15 244
Kredittformidling	36 134	36 134	28 146	28 146
Øvrige gebyr	544	544	497	497
Sum andre provisjonar og gebyr	77 991	77 991	70 485	70 485

Note 7: Andre driftskostnader

	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
	2017	2017	2016	2016
Andre utgifter eigen verdipapirportefølje	1 674	1 674	1 351	1 351
Andre tap	676	2 670	725	725
Revisjonshonorar	631	915	501	860
Repr. / vedlikehald / service av maskiner	951	1 577	703	821
Utgiftsførte maskiner / inventar	741	853	906	1 611
Leige lokaler / maskiner / inventar	9 820	2 815	10 114	9 672
Andre konsulenttenester	631	250	1 457	5 036
SamSpar kostnader / Alliansekostnader	2 859	2 859	2 672	2 672
Forsikringar	187	553	144	533
Driftsutgifter leide lokaler	4 834	4 834	6 763	6 763
Driftsutgifter overtatte eigedomar	994	994	399	399
Kostnader vedr eigedomsoppdrag	–	4 693	–	3 340
Diverse	1 781	7 524	2 071	3 412
Sum andre driftskostnader	25 779	32 211	27 806	37 195

Note 8a: Tillitsvalde og tilsette

Banken skal etter Forskrift om godtgjersle i finansinstitusjoner m.v. § 3 andre ledd offentliggjøre informasjon om foretaket si ordning for godtgjersler, herunder informasjon om hovudprinsippa for fastsetting av godtgjersle, kriterier for fastsetting av eventuell variabel godtgjersle, samt kvantitativ informasjon om godtgjersle til leiande tilsette.

Den totale økonomiske godtgjersla for tilsette i bankverksemda består av tre komponentar:

1. Fastløn + overtidsbetaling - hovudkomponenten i godtgjersla - som følgjer av kompetansekrav til stillinga og individuell lønsutvikling basert på leiaren si vurdering av kompetanse(utvikling), prestasjonar og måloppnåing.
2. Den andre delen består av pensjonsordningar, forsikringar og andre faste ytingar.
3. Den tredje delen består av en variabel godtgjersle, etter bonusordninga til banken.

Det første punktet er hjemla i bedriftsavtala. Den faste løna blir vurdert årleg i ein fast prosess for individuelle lønsjusteringar i tillegg til dei generelle tillegg som følgjer av sentrale forhandlingar.

Alle tilsette med minimum 20 % stillingsbrøk er omfatta av banken si tenestepensjonsordning, jf note 9.

I samsvar med forskrifta om godtgjersle skal samla godtgjersle for identifisert personell vere balansert og den faste godtgjersla skal vere tilstrekkeleg høg til at utbetaling av variabel godtgjersle kan unnlatast. Alle tilsette i bankverksemda inngår i felles bonusordning. Denne ordninga er vurdert å kome inn under unntaksavgjersla, som er tatt inn i rettleinga til forskrifta. Maksimal bonus er ei gjennomsnittleg månadsløn i banken. Faktisk utbetaling har normalt ligge mellom 40%-70% av oppnåeleg bonus. Målekriteria blir fastsatt årleg og avstemt kvart kvartal. I 2017 er det utbetalt bonus.

Det eksisterer ikkje nokon etterlønsavtaler for leiande tilsette i konsernet. Adm. banksjef og banksjef fellestenester kan fråtre ved 62 år. Avtalene er aktuarberekena. Administrasjonen skal etter forskrifta minst årleg utarbeide ein skriftleg rapport om korleis ordninga for godtgjersler i selskapet blir praktisert. Rapporten vil bli lagt fram for kompensasjonsutvalet og selskapet sitt styre. Kompensasjonsutvalet består av leiar i styret og to styremedlemmer.

Styret legg til grunn følgjande retningslinjer for godtgjersle til leiande tilsette i 2017:

- Tillitsvalgte blir honorert etter satsar fastsett av forstanderskapet / generalforsamlinga.
- Godtgjersle for adm. banksjef blir fastsatt av styret.
- Godtgjersle for andre leiande tilsette blir fastsett av adm. banksjef etter drøftingar med kompensasjonsutvalet nedsett av styret.
- Fastløn med overtidsbetaling utgjer hovudkomponenten i godtgjersla. Adm. banksjef og enkelte leiande stillingar mottek ikkje overtidsbetaling.
- Bonusordning i morselskapet blir vidareført basert på gjeldande modell der alle tilsette inngår, og maks bonus er gjennomsnittleg månadsløn i morselskapet.

Antall tilsette per 31.12:

Det er 87 tilsette i morbanken, dette utgjer 83 faktiske årsverk. Det er 155 tilsette i konsernet, som utgjer 135 årsverk.

	Samla godtgjersle	Samla lån	Samla garantiar
Tilsette i konsernet:		227 211	12 649
Sum medlemmer av styret:	995	9 404	1 860
Sum nærstående til medlemmer av styret:		23 263	–
Sum forstanderskapet:	142	15 821	–

Tilsette i konsernet er subsidiert med ca. 2,5 mill kroner grunna rentevilkår under normale marknadsvilkår. Banken har god tryggleik. Subsidiekostnaden er ikkje bokført i rekneskapen, men påverkar banken sin rentenetto. Tillitsvalde blir ikkje subsidiert, men har same vilkår som andre kundar i konsernet.

	Løn/ godtgjersle/ andre fordelar	Endring i pensjons- rettigheitar	Innbetaling innskots- pensjon	Lån	Garantiar	Rentesats	Avdragsplan
Leiarar:							
Knut Oscar Fleten (adm. banksjef) *)	2 077	1 455	194				
- Lån 1				1 990		1,25	Flexilån
- Lån 2				375		2,55	18 år
- Lån 3				3 366		2,55	24 år
- Lån 4				1 924		2,55	25 år
Arne Wangensteen *)	1 023		124	2 763			
Einar Øyo	987		80	1 820			
Jostein Sørbøen	1 035		124	501			
Frode Kristoffersen	707		39	1 857			
Bodil H. Rudlang	810		51	611			
Ellen Møllerplass	693		40	2 574			
Espen Karlsen	990		64	1 887			
Styret:							
Kjell Vidar Bergo (formann)	228						
- Lån 1				297		2,6	Flexilån
Kristin Ourom (nestformann)	156						
Odd Holde	110			3 537			
Sissel Bjørøen	130			3 032			
Tore Østlund	110			193			
Gro Lundby	115						
Vidar Isungset	767		44	488	960		
Ellen Intelhus	744		35	1 857	900		
Forstanderskap – Innskytarvalde:							
Ove S. Skaret (formann)	50			27			
Botolv Berg Bråtalen	8						
Gunn Eidhamar	8						
Margunn Berget Kristiansen	8						
Halvar Hjelmen	4			454			
Forstanderskap – Kommunevalde:							
Marit Foss	8			2 353			
Tor Skattebo	8			1 273			
Per Egil Rese	4			1 267			
Karianne Sørbøen	4			2 364			
Frå stiftelsane Øystre Slidre og Hallingdal:							
Arnstein Alund	8						
Berit Aspaas Müller	8						
Torleif Bjella	8			44			
Tove Eggen Lien	8						
Torhild Helling Bergaplass	4			705			
Kjell Erik Skølt	8						
Kjersti Lilleslett	8						
Rune Cederløf	8						
Endre Ulsaker	18			538			
Ingunn Stræte Lie							
Funksjonærvalde:							
Ann Kristin J. Bakkene	582		35	2 631			
Erland Espelien	600		31	1 893			
Mona Ø. Øen	559		31	2 272			

*) Fleten og Wangensteen har ei avtale om førtidspensjon. Endringar i desse avtalene går fram av note 9.

Note 8b: Ekstern revisjon

	Morbank	Konsern
Lovpålagt revisjon	476	759
Andre attestasjonsoppgåver	–	–
Andre tenester utanfor revisjon	46	46
Mva	109	202
Sum	631	1 007

Det er avsett kostnader vedrørende årsrevisjonen for 2017.

Note 9: Pensjonskostnader og -forpliktingar

Banken har ei pensjonsordning for dei tilsette. Alle tilsette er knytt til ei innskotspensjonsordning. Banken si pensjonsordning tilfredsstiller krava til obligatorisk tenestepensjon.

Innskottssatsane er 6 % av løn mellom 0 og 7,1 G, og 21 % for løn mellom 7,1 og 12 G.

	Morbank	Konsern	Morbank	Konsern
	2017	2017	2016	2016
Samansetning av pensjonskostnad i perioden				
Noverdi av årets pensjonsopptening (inkl. arbeidsgjevaravgift)	1 075	1 075	675	675
Resultatført planendring	–	–	-3 031	-3 031
AFP-kostnad	930	930	1 131	1 131
Innskotspensjon	3 913	6 297	4 396	5 646
Usikra pensjonsavtaler	19 895	19 895	18 470	18 470
Balanseført netto pensjonsforplikting inkl. arbeidsgjevaravg.	19 895	19 895	18 470	18 470
Underdekning usikra ordning adm. banksjef	15 800	15 800	14 345	14 345
Underdekning usikra ordning leiande tilsett	4 095	4 095	4 125	4 125
Sum	19 895	19 895	18 470	18 470

Det er gjennomført aktuarberegning av pensjonsforpliktingane til banksjef. Avtala er endra i 2016 og effekten er ført som planendring i resultatrekneskapen.

Ved utrekning er følgjande føresetnad lagt til grunn:

	IAS-19	IAS-19	IAS-19	IAS-19
	2017	2017	2016	2016
Diskonteringsrente	2,30 %	2,30 %	2,10 %	2,10 %
Lønsregulering	2,50 %	2,50 %	2,25 %	2,25 %
Regulering av løpande pensjonar	0,00 %	0,00 %	0,00 %	0,00 %
Regulering av grunnbeløpet i folketrygda	2,25 %	2,25 %	2,00 %	2,00 %
Forventa avkastning av pensjonsmidlar				

Note 10: Finansiell risikokommentar

Renterisiko

Ved ei endring i marknadsrenta kan ikkje SpareBank 1 Hallingdal Valdres parallelt gjennomføre renteendringar for alle balansepostar, dersom desse har rentebindingstid. Ei endring av marknadsrenta vil derfor gi ein auke eller reduksjon av rentenettoen. Postar med rentebinding på utlån til kundar utgjer kr 449,7 mill. Banken har 5 swapkontraktar som rentesikrar 295 mill. kroner. Banken har fastrenteinnskot på 190,3 mill. kroner som ikkje er rentesikra.

Renteendringstidspunkt for eigedels- og gjeldspostar:	SUM	Postar utan renteeksp.	Inntil 1 md.	1 md. til 3 md.	3 md. til 1 år	1-5 år	Over 5 år
Kontantar og fordringar på sentralbankar	71 664	16 130	55 534	-	-	-	-
Innskot i andre finansinstitusjonar	562 044	-	562 044	-	-	-	-
Brutto utlån til kundar	8 424 855	7 975 096	5 460	49 912	71 350	275 057	47 980
- nedskrivningar	48 038	48 038	-	-	-	-	-
Overtatte eigedelar	21 330	21 330	-	-	-	-	-
Sertifikat, obligasj. o.a.renteb.verdipapir	403 196	-	122 865	280 331	-	-	-
Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis	587 076	587 076	-	-	-	-	-
Andre eigedelar	46 318	43 318	-	-	-	3 000	-
Sum eigedelar	10 068 446	8 594 912	745 903	330 243	71 350	278 057	47 980
Innskot frå andre finansinstitusjonar	109 281	-	109 281	-	-	-	-
Innskot frå kundar	7 306 926	7 205 246	-	9 853	91 827	-	-
Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	1 242 101	-	243 889	998 212	-	-	-
Anna gjeld	183 759	123 759	-	60 000	-	-	-
Eigenkapital	1 226 379	1 226 379	-	-	-	-	-
Sum gjeld og eigenkapital	10 068 446	8 555 384	353 170	1 068 065	91 827	-	-
Postar utanom balansen:							
Ikkje balanseførte finansielle instrument	-	-	-	-	-75 000	-170 000	-50 000
Netto renteeksponeering på balansen		39 528	392 733	-737 822	-95 477	108 057	-2 020

Valutarisiko

Banken har eigen valutabehaldning på kr 0,2 mill. Banken har ikkje nokon annan valutarisiko.

Note 11: Likviditetsrisiko

Så lenge banken sine lånekundar ynskjer langsiktig finansiering, og banken sine innskotskundar i praksis på veldig kort varsel kan disponere sine innskot, har banken overtatt ein likviditetsrisiko. I tillegg er SpareBank 1 Hallingdal Valdres avhengig av å finansiere differansen mellom innskot frå kundar og utlån til kundar.

Restløpetid på følgjande eigedels- og gjeldspostar:

	SUM	Utan løpetid	Inntil 1 md.	1 md. til 3 md.	3 md. til 1 år	1-5 år	Over 5 år	Avkast- ning
Kontantar og fordringar på sentralbankar	71 664	16 130	55 534	-	-	-	-	
Innskot i andre finansinstitusjonar	562 044	-	562 044	-	-	-	-	0,64 %
Brutto utlån til kundar	8 424 856	1 366 706	29 631	52 939	251 761	1 234 937	5 488 882	3,30 %
- nedskrivningar	-48 038	-48 038	-	-	-	-	-	
Overtatte eigedelar	21 330	21 330	-	-	-	-	-	
Sertifikat, obligasj. o.a.renteb.verdipapir	403 196	-	-	-	-	297 609	105 587	2,26 %
Aksjar, aksjefond og grunnfondsbevis	587 076	-	587 076	-	-	-	-	
Andre eigedelar med restløpetid	20 387	-	17 387	-	3 000	-	-	
Andre eigedelar utan restløpetid	25 931	25 931	-	-	-	-	-	
Sum eigedelar	10 068 446	1 382 059	1 251 672	52 939	254 761	1 532 546	5 594 469	
Innskot frå andre finansinstitusjonar	109 282	9 282	-	-	100 000	-	-	1,75 %
Innskot frå kundar	7 306 926	7 306 926	-	-	-	-	-	1,01 %
Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	1 242 101	-	69 000	-	173 101	1 000 000	-	1,90 %
Anna gjeld	183 759	123 759	-	-	-	60 000	-	
Eigenkapital	1 226 379	1 226 379	-	-	-	-	-	
Sum gjeld og eigenkapital	10 068 446	8 666 345	69 000	-	273 101	1 060 000	-	
Netto likviditetseksponeering		-7 284 286	1 182 672	52 939	-18 340	472 546	5 594 469	

Note 12: Finansielle derivat

Renterelaterte derivat – Sikringsavtaler

Banken har inngått rentebytteavtaler (renteswap) for å redusere bankens eksponering overfor svvingar i rente/avkastning på balanseposter. Avtalene er reine sikringsforretningar. Rentebytteavtaler medfører ein avtale om bytte av rentevilkår for eit avtalt beløp over ein avtalt periode. Renteavtalene er vurdert i samanheng med den sikra posten. Inntekter eller kostnader frå desse avtalene blir resultatført i samsvar med dei postane dei sikrar.

	Løpetid	Nominell verdi	Marknadsverdi	Fastrente
Renteswapper				
	30.09.2013–15.12.2020	80 000	-4 508	3,05
	27.05.2015–15.09.2017	50 000	-592	1,66
	21.12.2016–15.12.2018	75 000	-241	1,22
	21.12.2016–15.12.2020	40 000	-330	1,42
	21.12.2016–15.09.2024	50 000	-820	1,82

Note 13: Gjeld

Gjeld til kredittinstitusjonar	Forfall	Volum	Gj.rente 2017	Berekningsrente
Kredittforeningen for Sparebanker	29.10.2018	100 000	1,69 %	*)
Sum gjeld til kredittinstitusjonar		100 000		

Gjeld stifta ved utsteding av verdipapir	Forfall	Volum	Gj.rente 2017	Berekningsrente
Obligasjonslån NO0010670821	25.01.2018	69 000	2,05 %	*)
Obligasjonslån NO0010747819	19.10.2018	175 000	1,98 %	*)
Obligasjonslån NO0010708423	25.03.2019	300 000	1,64 %	*)
Obligasjonslån NO0010771066	26.08.2020	300 000	1,81 %	*)
Obligasjonslån NO0010805369	12.09.2022	300 000	1,50 %	*)
Obligasjonslån NO0010811151	23.02.2021	100 000	1,38 %	*)
Per overkurs obligasjonslån		-1 899		
Sum verdipapirgjeld		1 242 101		

Ansvarleg lånekapital	Forfall	Volum	Gj.rente 2017	Berekningsrente
Obligasjonslån NO0010796592	14.06.2027	60 000	2,75 %	*)
Første ordinære calldato: 14.06.2022				
Sum verdipapirgjeld		60 000		

*) 3 mnd nibor + margin

Note 14a: Opplysninger om grunnlaget for utrekning av betalbare skatter

	Morbank 2017	Morbank 2016
Resultat før skattekostnad	162 425	117 697
Permanente forskjellar	–	1 166
Årets endring i midlertidige forskjellar	1 446	-10 133
Konsernbidrag	-4 999	-10 492
Skattefrie inntekter/kostnader aksjar/grunnfondsbevis	-56 326	-40 380
Grunnlag for utrekning av inntektsskatt	102 546	57 858
Utrekna inntektsskatt	26 300	14 400
Utrekna formueskatt	700	400
Betalbare skatter i balansen	27 000	14 800
Skatt på avgitt konsernbidrag	–	2 623
For mykje/lite avsett skatt i fjor	1 593	-259
Endring utsett skatt	-545	2 491
Skattekostnad i resultatregneskapen	28 048	19 655

Note 14b: Utsett skatt

	Morbank 2017	Konsern 2017	Morbank 2016	Konsern 2016
Skatteaukande skilnader				
Gevinst- og tapskonto	23	1 235	28	416
Driftsmidler	–	164	–	6 612
Sum	23	1 399	28	7 028
Skattereduserande skilnader				
Driftsmidler	546	1 329	560	560
Pensjonsforplikting	19 895	19 895	18 470	18 470
Varebeholdning	–	2 500	–	1 500
Framførbart underskot	–	48	–	57
Fordringar	–	363	–	779
Sum	20 441	24 135	19 030	21 366
Netto skattereduserande skilnader	-20 418	-22 736	-19 002	-14 338
Utsett skatt 25 % for morbank	-5 193	-5 379	-4 560	-3 585
Utsett skatt 23 % for dotterselskap				
Utsett skattefordel		-6 121		-5 189
Utsett skattegjeld		742		1 733
		-5 379		-3 456

Note 15: Kapitaldekning

Nye kapitaldekningsreglar i henhold til CRD IV / Basel III vart innført i Norge 1. juli 2014 med overgangsbestemmelsar som inneber full gjennomføring frå 1. januar 2018. Frå og med 1.juli 2014 vart det innført nye bufferkrav jfr. Finansieringsvirksomhetsloven § 2-9e. Pr 31.12.2017 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 %, kravet til systemrisikobuffer 3 % og kravet til motsyklisk buffer 2,0 %. Desse krava er i tillegg til kravet om at ansvarleg kapital skal utgjere minst 4,5 % av rein kjernekapital.

	Morbank		Konsern	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Ansvarleg kapital				
Innskote eigenkapital	817 281	817 281	817 281	817 281
Opptent eigenkapital	409 098	311 578	510 811	410 377
Sum eigenkapital	1 226 379	1 128 859	1 328 092	1 227 658
Frådrag for utsett skatt, goodwill og andre immaterielle egedelar	-	-	-1 414	-6 638
Frådrag ansvarleg kapital i andre finansinstitusjonar	-	-	-	-
Frådrag for direkte og indirekte investeringar i selskap i finansiell sektor **	-153 949	-144 713	-145 294	-136 307
Rein kjernekapital	1 072 430	984 146	1 181 384	1 084 713
Fondsobligasjon	-	-	-	-
Frådrag for direkte og indirekte investeringar i selskap i finansiell sektor **	-	-	-	-
Kjernekapital	1 072 430	984 146	1 181 384	1 084 713
Tidsavgrensa ansvarleg lån	60 000	-	60 000	-
Frådrag for direkte og indirekte investeringar i selskap i finansiell sektor **	-14 417	-	-13 607	-
Tilleggskapital	45 583	-	46 393	-
Ansvarleg kapital	1 118 013	984 146	1 227 777	1 084 713
Risikovekta balanse *	6 008 821	5 650 818	6 235 556	5 867 214
Rein kjernekapitaldekning	17,85	17,42	18,95	18,49
Kjernekapitaldeking	17,85	17,42	18,95	18,49
Kapitaldekning	18,61	17,42	19,69	18,49
Bufferkrav				
Bevaringsbuffer (2,5 %)	150 221	141 270	155 889	146 680
Motsyklisk buffer (2,0 % i 2017, 1,5 % i 2016)	120 176	113 016	93 533	88 008
Systemrisikobuffer (3,0 %)	180 265	169 525	187 067	176 016
Sum bufferkrav til rein kjernekapital	450 662	423 811	436 489	410 705
Minimumskrav til rein kjernekapital (4,5 %)	270 397	254 287	280 600	264 025
Tilgjengeleg rein kjernekapital	396 954	306 048	510 688	409 983
* Spesifikasjon av risikovekta volum	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Kredittrisiko				
Lokale og regionale myndigheiter	248	283	248	283
Offentleg eigde foretak	4 016	-	4 016	-
Institusjonar	197 381	139 519	197 311	139 522
Foretak	1 266 469	1 722 700	1 168 743	1 620 259
Massemarknad	10 320	2 157	10 320	2 157
Pantesikkerheit i eigedom	3 694 613	2 957 219	3 694 613	2 957 219
Forfalte engasjement	18 661	66 524	18 661	66 524
Obligasjonar med fortrinnsrett	17 402	18 885	17 402	18 885
Andelar i verdipapirfond	98 691	89 935	98 691	89 935
Egenkapitalposisjonar	186 930	169 344	248 643	226 732
Øvrige engasjementer inkl utsett skatt	57 493	50 440	195 124	190 477
Sum kredittrisiko	5 552 224	5 217 006	5 653 772	5 311 993
Marknadsrisiko	-	-	-	-
Motpartsrisiko derivater (CVA risiko)	1 050	395	1 050	395
Operasjonell risiko	455 547	433 417	580 734	554 826
Sum risikovekta balanse	6 008 821	5 650 818	6 235 556	5 867 214

** I henhold til Forskrift om berekning av ansvarleg kapital for finansinstitusjonar, oppgjerssentrar og verdipapirforetak skal frådrag for ikkje-vesentlege investeringar i selskap i finansiell sektor fasast inn med følgjande prosentsatsar: i 2015: 40 prosent, i 2016: 60 prosent og i 2017: 80 prosent

Note 16: Vesentlege transaksjonar med nærstående selskap

Transaksjonar mellom nærstående partar. Med nærstående partar meinast dotterselskap, tilknytte selskap og felleskontrollerte verksemdar, samt andre nærstående som er spesifiserte. Banken sitt mellomverande med tilsette og medlemmer av styret kjem fram i note 8 , og mellomverande med dotterselskap i note 2.

	Tilknytte selskap og felleskontrollerte verksemdar		Dotterselskap	
	2017	2016	2017	2016
Lån				
Lån utestående pr 01.01	9 278	46 867	101 536	108 023
Lån overtatt i perioden	–	–	–	1 591
Tilbakebetaling	2 654	37 589	3 270	8 078
Utestående lån pr 31.12	6 624	9 278	98 266	101 536
Renteinntekter	–	–	2 480	2 934
Innskot				
Innskot pr 01.01	–	–	14 764	15 425
Nye innskot i perioden	–	–	6 574	1 810
Uttak	–	–	495	2 471
Innskot pr 31.12	–	–	20 843	14 764
Rentekostnader	–	–	119	98

	SpareBank 1 Boligkreditt	
	2017	2016
Lån overført boligkreditt pr 01.01	2 092 551	1 887 200
Endringar gjennom året	104 449	205 351
Lån overført boligkreditt pr 31.01	2 197 000	2 092 551

Provisjonsinntekter	18 600	13 929
---------------------	--------	--------

	SpareBank 1 Næringskreditt	
	2017	2016
Lån overført Næringskreditt pr 01.01	–	–
Endringar gjennom året	73 200	–
Lån overført Næringskreditt pr 31.12	73 200	–

Provisjonsinntekter	97
---------------------	----

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 Hallingdal Valdres

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebank 1 Hallingdal Valdres' årsregnskap som viser et overskudd i selskapsregnskapet på tkr 134 376 og et overskudd i konsernregnskapet på tkr 122 755. Årsregnskapet består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Sparebank 1 Hallingdal Valdres per 31. desember 2017 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Sparebank 1 Hallingdal Valdres per 31. desember 2017 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets og konsernets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Gjøvik 13. februar 2018
Deloitte AS

Rune Olsen
statsautorisert revisor

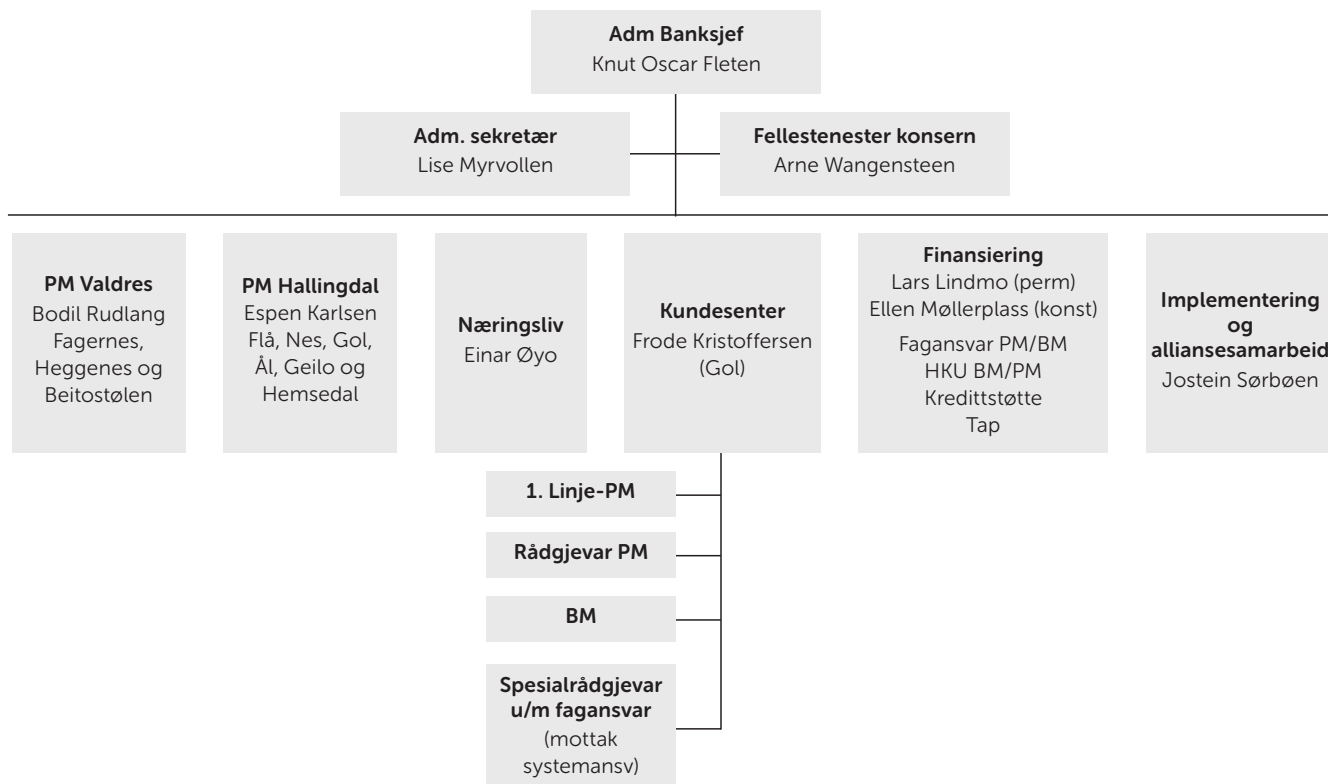
ANNA INFORMASJON

12. Hovudorganisasjon

Konsern:

Morbank:

13. Presentasjon av styret

Presentasjon av styret per 31.12.2017

Kjell Vidar Bergo, styreleiar

Født 1950. Har utdanning i samfunnsfag og økonomi frå Universitetet i Bergen. Dagleg leiar i Hallingdølen fram til 2014, no pensjonist. Har vore styremedlem sidan 1995, nestleiar 1999-2006 og styreleiar sidan 2006 i SpareBank 1 Hallingdal Valdres. Leiar av risiko- og revisjonsutvalet frå 2011. Bur i Ål.

Kristin Ourom

Født 1971. Har juridisk embetseksamen frå Universitetet i Oslo i 1996. Advokatløyve frå 1998. Er partner i Kvale Advokatfirma DA med bank og finans, energirett, fast eigedom og selskapsrett som område. Har vore styremedlem sidan 2010, nestleiar frå 2016. Medlem av risiko- og revisjonsutvalet frå 2011. Bur i Oslo.

Vidar Isungset

Født 1959. Har utdanning frå vidaregåande skule. Arbeider som autorisert finansiell rådgjevar i SpareBank 1 Hallingdal Valdres. Styremedlem som representant for tilsette sidan 1998. Bur i Ål.

Sissel Bjørøen

Født 1963. Er utdanna autorisert regnskapsfører og arbeider som det. Har vore medlem i styret i SpareBank 1 Hallingdal Valdres sidan 2006. Medlem av risiko- og revisjonsutvalet frå 2011. Bur i Gol.

Tore Østlund

Født 1958. Vidaregåande skule med etterutdanning innan administrasjon og leiling. Sveinebrev og meisterbrev som tømrer. Har drive eige firma i over 30 år. Arbeider som rådgjevar i næring og byggesak i Øystre Slidre kommune. Medlem i styret i Øystre Slidre Sparebank frå 2010 og seinare SpareBank 1 Hallingdal Valdres. Bur i Rogne i Øystre Slidre.

Odd Holde

Født 1949. Utdanna siviløkonom. Driv eige firma med utleiehytter og konsulentfirma. Har over 30-års erfaring frå reiselivet i Hemsedal. Styremedlem frå 2012. Bur i Hemsedal.

Gro Lundby

Født i 1954. Er utanna adjunkt og har arbeidd i om lag 25 år i ungdomsskulen. Har vore heiltidspolitkar i 12 år, som ordførar i Øystre Slidre i 8 år (2003-2011) og fylkesordførar i Oppland i 4 år (2011-2015). Diverse styreverv dei siste åra. Styremedlem sidan 2016. Bur i Øystre Slidre kommune.

Ellen Intelhus

Født 1967. Har utdanning frå vidaregåande skule med diverse etterutdanningskurs frå BI. Arbeider som autorisert finansiell rådgjevar i SpareBank 1 Hallingdal Valdres. Varamedlem i styret frå 2005-2012. Styremedlem som representant for tilsette frå 2016. Bur på Gol.

Frå venstre:
Knut Oscar Fleten
(adm. banksjef)
Gro Lundby
Ellen Intelhus
Vidar Isungset
Kristin Ourom
Tore Østlund
Kjell Vidar Bergo
Odd Holde
Sissel Bjørøen

14. Forstandarskap, styre og revisjon

Forstandarskapet:

Kundane

Hallingdal: Botolv Berg Bråtalen
Karianne Sørbøen
Per Egil Rese
Margunn Berget Kristiansen
Gunn Eidhamar
Marit Foss
Øystre Slidre: Ove Skaret (leiar)
Tor Skattebo
"Fritt" Halvar Hjelman

Varamedlemmer

Ål: Ove Bråten
Gol: Kari Jegleim
Hemsedal: Gunnar Halbjørhus
Øystre Slidre: Gunvor Hegge

Frå Stiftelsane

Øystre Slidre og Hallingdal

Arnstein Alund
Berit Aspaas Müller
Torleif Bjella
Tove Eggen Lien
Torhild Helling Bergaplass
Kjell Erik Skølt
Kjersti Lilleslett
Rune Cederløf
Endre Ulsaker
Ingunn Stræte Lie

Varamedlemmer:

Jan Kristian Dalen
Janniche Ulrichsen
Christoffer Norhaug
Sigurd Tunestveit
Anneli R. Vølle

Funksjonæervalgte

Ann Kristin J. Bakkene
Ellen Intelhus
(vald inn i styret frå 2016 og vara må nyttast)
Ellen Møllerplass
Mona Ø. Øen
Erland Espelien
(vald inn som vara styret frå 2017 og vara må nyttast)
Ola Stave (slutta, vara må nyttast)

Varamedlemmer

Vidar Solheim
Gro Storebråten
Ellen Blakkestad

Styret:

Kjell Vidar Bergo, leiar
Kristin Ourom, nestleiar
Odd Holde, medlem
Sissel Bjørøen, medlem
Tore Østlund, medlem
Gro Lundby, medlem
Vidar Isungset, medlem, vald av tilsette
Ellen Intelhus, medlem, vald av tilsette

Varamedlemmer:

Sissel Skrindo
Bjørn Haugen
Kristin Bakke Haugen (frå tilsette)
Erland Espelien (frå tilsette)

Revisor:

Deloitte AS

Støtte til lokale eldsjeler

Om Driv

DRIV er merkenamnet for samfunnsengasjementet til sparebankstiftelsane, næringsfondet og konsernet SpareBank 1 Hallingdal Valdres med sine dotterselskap. Kort sagt: All verksemd som har sitt utspring i SpareBank 1 Hallingdal og Øystre Slidre Sparebank som fusjonerte i 2012.

I arbeidet med DRIV blir me heile tida minna om at det er engasjerte menneske som får ting til å skje.

Det blir skapt imponerende verdiar og aktivitetar i både Valdres og Hallingdal. Me har vald å kalle vårt bidrag til samfunnsnyttige føremål for DRIV – nettopp fordi begge dalføra er i godt driv. I DRIV-bloggen går me bak kulissane og blir betre kjent med nokre av eldsjelene i lokalsamfunnet vårt. Dei som legg ned mykje tid og krefter i å få til noko for andre – som oftast utan anna betaling enn gleda ved å sjå resultata av innsatsen.

I arbeidet med DRIV blir me heile tida minna om at det er nettopp dei engasjerte menneska som får ting til å skje. Det flotte er at dei spreier engasjementet vidare.

Les om Driv på: www.driv.sb1.no

